

Marechaussee Contact

1

2021

Marechaussee Contact
22e jaargang | nummer 1
Februari 2021

Marechaussee Contact is een uitgave van Stichting Marechaussee Contact en verschijnt tweemaandelijks.

Aan de inhoud wordt veel zorg besteed, echter noch de stichting noch de redactie aanvaardt enige aansprakelijkheid voor eventuele fouten en/of onvolkomenheden. Door derden aangeleverde inhoud geeft niet noodzakelijk de mening van de stichting of de redactie weer. De redactie behoudt zich het recht voor door derden ingezonden kopij aan te passen, in te korten, of niet te plaatsen.

Voor het overnemen van artikelen, gedeelten daarvan en/of foto's is toestemming van de redactie vereist. Na verkregen toestemming dienen de bron, de artikelkop en de naam van de auteur te worden vermeld.

Redactie

Martin Aalbers
Mieke Bloemheuvel (eindredactie)
Willem Geense
Frans Meijer
Henk Westland (coördinatie & eindredactie)

Aan dit nummer werkten mee

Freerk van Rossem
Joren van Wingerden

Contact met de redactie

Postbus 125, 7590 AC Denekamp
t.a.v. Redactie Marechaussee Contact
redactie@marechausseecontact.nl

Wijzigen van adresgegevens / opzeggen

ledensecretaris@marechausseecontact.nl
(zie verder pagina SMC-informatie bij administratie en werving)

Vormgeving

Pleun van der Linde,
Content Innovators BV, Den Haag

Druk

Wilco BV, Meppel

Aanleveren kopij voor een volgende uitgave

Voor het aanleveren van kopij graag eerst contact opnemen met de redactie.

3	Observaties
4	Agenda Activiteiten voor en door (oud-)marechaussees
5	Nestelpennen Rellen rond de avondklok
6	Dienstplichtigen Gelmer Leibbrandt, onze nationale schatbewaarder
9	Beroeps De 'oppercursus' anno 2021
10	Reservisten Informatiegestuurd optreden te paard
12	Veteranen Mobilisatie-Oorlogskruis voor 101-jarige veteraan
14	Veteranen 26 oktober 1994, Wapendag in Bosnië
16	1940-1945 De razzia verraden
20	Uit 'De Marechaussee grijpt in' Voetsporen
22	Voor u gelezen 'Het Wapen der Koninklijke Marechaussee te paard in Meppel'
25	SMC De man achter website en nieuwsbrief Vacature redacteur Marechaussee Contact
26	Personalía
27	SMC-informatie

Foto omslag:

Eindhoven, 24 januari 2021, 'avondklokrellen'

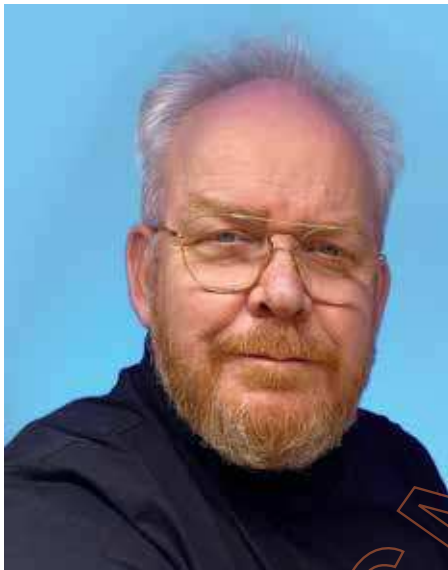
Foto: Mediacentrum Defensie | Sem van Rijssel

Opeens kwam het besef dat ik naar een Kamerdebat zat te kijken in plaats van naar een van de vele talkshows. Dat besef kwam door de sussende en enigszins verzoenende interruptie van de voorzitter van de Tweede Kamer, waarin zij de Kamerleden opriep zich bij het onderwerp te houden en de toon wat te matigen. Daarmee onderscheidt zij zich van de talkshow hosts die juist door vraagstelling en suggesties aan gasten, contrasten proberen te vinden in de uitleg van democratisch tot stand gekomen besluiten. Experts aan tafel worden opgezweept om vooral ook iets te vinden van wat buiten hun expertise ligt. En het ondersteunen van gevoerd beleid of een gefundeerde beschouwing is saai en dus niet gewenst. De sprekers in de Kamer en aan de talkshowtafels zijn overigens vaak dezelfde personen. Vandaar mijn verwarring.

In Nederland zijn we gewend aan een regering die uit meerdere partijen bestaat, en zeker de laatste jaren vaak met slechts een kleine meerderheid aan zetels in het parlement. Besluiten of voornemens zijn dus vrijwel altijd het gevolg van een zo breed mogelijk gedragen overeenstemming. Daarbij moeten alle kanten van het vraagstuk in beschouwing worden genomen en zal het zelden een rechtlijnig besluit kunnen zijn. Tot zover de theorie, want in het woordenboek van de talkshow zijn de woorden *consensus* en *nuance* kennelijk verdwenen. Met een beperkte vocabulaire wordt alsnog geprobeerd het gelijk te halen. Virologen en intensivisten worden uitgenodigd om politieke besluitvorming te beoordelen en politici en bestuurders, vaak ex-politici, weten tegenwoordig alles van het werk van de uitvoerders oftewel de professionals. Adviezen lijken meer een bijdrage te zijn aan voorgenomen besluiten in plaats van dat zij de basis voor besluitvorming zijn. Het lijkt soms de wereld op z'n kop.

Dat politieke debatten niet alleen op de daarvoor bestemde plaatsen gevoerd worden maar meer en meer via de (sociale) media, draagt niet bij aan de noodzakelijke transparantie en aan het creëren van draagvlak. Onduidelijkheid over de feiten, discussies over legitiem genomen besluiten, en twijfels over democratische processen, kunnen leiden tot verwarring, opstand en zelf verklaarde legitieme acties. Dat hebben we de afgelopen tijd op meerdere plaatsen in de wereld gezien.

In dit eerste nummer van Marechaussee Contact in 2021, treft u weer mooie en uitzonderlijke verhalen aan van mensen die uitvoering geven of hebben gegeven aan politieke besluitvorming en soms ook werden geconfronteerd met de consequenties daarvan. Verhalen variërend van het hedendaagse optreden van de Landelijke Bijstandsorgani-

“Consensus
en nuance”

satie KMar, tot waardering in de vorm van het uitreiken van het Mobilisatie-Oorlogskruis aan Marten Mobach. Deze 'ontmoetingen' van actualiteit en herinneringen laten zien dat medewerkers van de KMar, zowel dienstplichtig als beroeps, loyaal hun diensten verrichten of hebben verricht, ondergeschikt aan het legitiem gezag en in het belang van Nederland. De artikelen dragen ook bij aan ons collectieve geheugen, iets waarvan je bij het aanhoren van de hedendaagse discussies wel eens betwijfelt of dat nog wel bestaat. De parallellen tussen 'De Marechaussee grijpt in', 'Het Wapen der Koninklijke Marechaussee te paard in Meppel', 'Informatie gestuurd optreden te paard' en 'Rellen rond de avondklok' zijn overduidelijk.

Uw bijzondere aandacht voor alweer deel 52 uit de serie 'De onbekende helden van 1940-1945'. Met ongelooflijk veel doorzettingsvermogen verricht auteur Henk G. Westland historisch onderzoek naar de gevallen die in 1940-1945 behoorden tot de (Koninklijke) Marechaussee. In veel gevallen leiden zijn artikelen tot reacties van nabestaanden en andere geïnteresseerden. Verbazing en meestal ook dankbaarheid worden daarbij geuit omdat het onderzoek van Henk vaak de ontbrekende puzzelstukjes en soms het gehele nooit vertelde verhaal oplevert. In deel 52 van deze serie wordt recht gedaan aan de nagedachtenis van de wachtmeesters Arp, Fokkens, De Gee, Zondervan en Zuidema. Zij pleegden verzet tegen het ondemocratische gezag van de bezetter, en moesten hun legitieme sabotagepogingen met de dood bekopen.

We zijn nog steeds verwijderd van de normale omstandigheden waar we zo naar verlangen. De dagen worden weer langer en de nachten korter. Ik hoop dat het u gegeven is te genieten van en met uw dierbaren op weg naar het moment dat we elkaar weer fysiek kunnen ontmoeten.

André Peperkoorn EMPM
generaal-majoor b.d.
voorzitter Stichting Marechaussee Contact

Van 15 januari tot 1 juli 2021

Buitententoonstelling 'Bronbeek in tijden van Corona'

Sinds 15 januari 2021 is op Landgoed Bronbeek in Arnhem de buitententoonstelling 'Bronbeek in tijden van corona' te zien. Documentair fotograaf Suzanne Liem logeerde in het najaar van 2020 een paar dagen en nachten in de portierswoning van het landgoed. Zij mocht een kijkje achter de schermen van museum en tehuis Bronbeek nemen om het dagelijks leven van bewoners en personeel op het landgoed in die bijzondere periode in beeld te brengen. De buitententoonstelling op het landgoed is vrij toegankelijk.

Locatie: Velperweg 147, 6824 MB Arnhem

Contact: nb.ravensbergen@mindef.nl

Donderdag 22 april 2021

Bezoek Louwman Museum

Dit museum herbergt 's werelds oudste privécollectie automobielen, bijeengebracht door de familie Louwman. Deelname staat open voor alle SMC'ers (met partner en/of begeleider), zij betalen € 17,50 p.p. Ook niet-SMC'ers zijn welkom. Eveneens met partner en/of begeleider. Zij betalen € 30,00 p.p. Aan dit bezoek kunnen maximaal vijftig personen deelnemen; de volgorde van opgave en betaling is bepalend.

Programma:

11.00 - 12.00 uur - Ontvangst

12.00 - 12.45 uur - Lunch

12.45 - 15.00 uur - Museumbezoek

15.00 - 16.00 uur - Napraten met hapje en drankje

Aanmelden doet u door betaling op NL22 INGB 0007 5300 25

t.n.v. Reünievereniging Marechaussee Contact te Eindhoven o.v.v.

Louwman Museum. Vermeld daarbij ook uw adres.

Locatie: Leidsestraatweg 57, 2594 BB Den Haag

Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 |

reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Vrijdag 7 mei 2021

Jubileumconcert Orkest Koninklijke Marechaussee

Donderdag 24 juni 2021

SMC-reünie Boerma-Plaazier/MP III

Deze reünie is bestemd voor allen die gediend hebben bij het Korps Militaire Politie en/of het Wapen der Koninklijke Marechaussee, dan wel bij het Korps Politietroepen in het voormalig Nederlands-Indië (inclusief Nieuw Guinea), Korea en Engeland. Uiteraard zijn ook de partners welkom.

De kosten voor SMC'ers bedragen € 7,50 p.p. Niet-SMC'ers betalen € 20,00 p.p. Aanmelden kan tot uiterlijk 17 juni 2021 door betaling op NL22 INGB 0007 5300 25 t.n.v. Reünievereniging Marechaussee Contact te Eindhoven o.v.v. Kumpulan. Vermeld daarbij ook uw woonadres.

Weduwen van SMC'ers kunnen gratis aan deze reünie deelnemen en schriftelijk een gratis NS-vervoerbewijs aanvragen bij het Neder-

lands Veteraneninstituut, Afdeling Dienstverlening, Postbus 125, 3940 AC Doorn. Aanmelden kan tot uiterlijk op 17 juni 2021 bij de voorzitter van de reünievereniging MC (zie bij contact). Het programma wordt de deelnemers tijdig toegezonden.

Locatie: Reünie- en Congrescentrum Kumpulan, Bronbeek

Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 |

reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Woensdag 21 juli 2021

Reünie beroepslichting 71-4

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: jvanherpt@hotmail.com

Donderdag 12 augustus 2021

Reünie beroepslichting 61-4

Op deze dag is het op de kop af zestig jaar geleden dat peloton 61-4 zich meldde aan de poort van de Koning Willem III-kazerne. Gezien het enthousiasme van de deelnemers aan de reünie van vijf jaar geleden verwacht de organisatie een grote opkomst.

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: vdbroeck@caiway.nl

Woensdag 22 september 2021

Reünie beroepslichting 69-1

Deze reünie wordt georganiseerd door Brugt Drijver en Wil Damkot en is bestemd voor alle lichtenngenoten van 69-1 van de KMar-beroepsopleiding.

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: brugtdrijver@home.nl

Donderdag 4 november 2021

Algemene SMC-reünie Bronbeek

De jaarlijkse Algemene Reünie van SMC vindt plaats op Landgoed Bronbeek in Arnhem. Deze reünie is bedoeld voor zowel SMC'ers als niet-SMC'ers. Het programma (met routebeschrijving) ontvangt u circa twee weken voor de reüniedatum.

De bijdrage voor SMC'ers alsook hun partner bedraagt € 12,50 per persoon (incl. buffet en drie consumpties). Voor niet-SMC'ers en hun partner is de bijdrage € 25,00 per persoon.

Aanmelden kan tot uiterlijk op 27 oktober 2021 door betaling op NL22 INGB 0007 5300 25 t.n.v. Reünievereniging Marechaussee Contact te Eindhoven, onder vermelding van Reünie Bronbeek. Vermeld daarbij ook uw woonadres. Dieetwensen graag bij de aanmelding aangeven.

Locatie: Reünie- en Congrescentrum Kumpulan, Bronbeek

Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 |

reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Woensdag 17 november 2021

Reünie beroepslichting 71-6

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: kruidhof.e@telfort.nl

Alle hier vermelde activiteiten zijn vanwege eventuele maatregelen i.v.m. het coronavirus onder voorbehoud. Kijk voor actuele berichtgeving over het al dan niet doorgaan van de genoemde bijeenkomsten en reünies op www.marechausseecontact.nl. Ook in de wekelijkse zondagse e-mailnieuwsbrief houden we u op de hoogte. Ontvangt u nog geen nieuwsbrief? Meld u dan aan op de website of scan de QR-code.

foto: Mediacentrum Defensie | Sem van Rijssel

Rellen rond de avondklok Pelotons KMar leveren bijstand

28 januari, op linie in Eindhoven

Door: Mieke Bloemheuvel

Zaterdagavond 23 januari 2021, de eerste avond van de avondklok. De Landelijke Bijstandsorganisatie (LBO) staat dat hele weekend met 85 marechaussees paraat om de politie bij te staan bij toezicht op handhaving van de avondklok en om bij onlusten de politiecapaciteit te waarborgen.

Majoor Bart van Hofwegen, commandant van de LBO, staat met zijn pelotons vanaf de invoering van de avondklok elke avond klaar op enkele centrale locaties op strategische plekken in het land. Vanuit de politie, de Nationale Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (NSGBO), wordt de eenheid naar de hotspots gestuurd. Waar ze naartoe zullen gaan, is van tevoren niet bekend. "Wij worden de strategische reserve genoemd", aldus de commandant. Als een situatie uit de klauwen dreigt te lopen, gaan wij erop af." Zo werd de KMar die zaterdagavond ingezet in Rotterdam, Urk en Stein, waarbij het alleen in Stein tot een harde inzet kwam en de Bijstandseenheid (BE) charges heeft moeten uitvoeren en betrokken is geweest bij enkele aanhoudingen.

Buitenproportioneel

Op zondagavond, de tweede avond van de avondklok, zijn pelotons ingezet in Breda, Rotterdam, Eindhoven en wederom in Stein. In de meeste plaatsen is sprake van reljeugd, weet Van Hofwegen. "Die zoekt de confrontatie met de

politie en doet het voor de kick." Voor dat soort jongelui is de aanwezigheid van de KMar meestal voldoende om ze te laten afdruppen. Maar een aantal relschoppers in Eindhoven had andere bedoelingen. Die groep zorgde met georganiseerde acties voor wanordelijkheden waarbij alle grenzen werden overschreden. Zo liep het in de Eindhovense binnenstad volledig uit de hand en kwam het tot een harde inzet van de BE. De stad was volgens de commandant veranderd in een oorlogsgebied. De rellen begonnen op het 18 Septemberplein en verplaatsten zich naar het Centraal Station. De omvang van de rellen, de sfeer en het buitenproportionele geweldsniveau, deden Van Hofwegen denken aan de krakersrellen in Amsterdam eind jaren 70 en begin jaren 80.

Kat-en-muisspel

Op maandagavond werd de BE ingezet in Venlo, Den Bosch, Roosendaal en Rotterdam. En rustig was het allerminst. Zo moest in Venlo een teststraat van de GGD vanwege een dreiging worden beveiligd. In Rotterdam kwam de BE in actie omdat een groeprellende jeugd barricades had opgeworpen en in brand had gestoken. Daar moest traangas worden gebruikt om de relschoppers uit elkaar te drijven, waarna ze de wijken introkken en het

kat-en-muisspel begon. In Roosendaal voerde de BE enkele charges uit. Maar de gebeurtenissen in Den Bosch op die maandagavond, overtroffen alles. De beelden van vernielingen en plunderingen die daar hebben plaatsgevonden, staan in menig geheugen gegrift. De dinsdagavond verliep overal gelukkig relatief rustig. Alleen in Helmond en Rotterdam zouden nog onlusten kunnen uitbreken, maar op het moment dat de BE daar arriveerde, was het er alweer rustig.

Gedrevenheid, loyaliteit, saamhorigheid

Van Hofwegen kijkt tevreden terug op de inzet van zijn mannen in die laatste week van januari 2021. "Ik ben heel trots op de eenheden. Ze zijn gedreven en loyaal naar de KMar-organisatie en naar Nederland. Ze laten saamhorigheid zien en hebben alles razendsnel kunnen regelen. Twee dagen voordat de avondklok inging, waren ze al begonnen met bepakken, brieven, verkennen en zijn er trainingsmomenten geweest. Iedereen is gelukkig nog heel én gemotiveerd", zegt de commandant. "Onder de BE zijn geen gewonden gevallen en het moreel is goed."

Bron: KMarMagazine 2021-01, artikel 'KMar levert volop bijstand', auteur kapitein Henny de Boer

Gelmer Leibbrandt, onze nationale schatbewaarder

Vijf maanden geleden zijn in een zwaarbeveiligde operatie 200 ton goudbaren met een waarde van ruim 10 miljard euro en bankbiljetten vanuit de kluisen van De Nederlandsche Bank (DNB) aan het Amsterdamse Frederiksplein voor tijdelijke opslag overgebracht naar Haarlem, naar de kluisen van de voormalige geldrukker Koninklijke Joh. Enschedé. Sinds drie jaar is Gelmer Leibbrandt, die zijn dienstplicht als wachtmeester bij de Koninklijke Marechaussee heeft vervuld, daar de directeur. | Door: Martin Aalbers

2020, Amsterdam, transport DNB naar Koninklijke Joh. Enschedé te Haarlem

De opslag van het goud en de bankbiljetten in het centrum van Amsterdam vergde een zeer hoog niveau aan beveiligingsmaatregelen, en de waardetransporten naar en van het centrum waren erg complex. De KMar vervulde een belangrijke rol bij de beveiliging van deze waardetransporten. Mede daarom wordt op het defensieterrain Camp New Amsterdam in Zeist, waar onder andere het Landelijk Tactisch Commando van de Koninklijke Marechaussee is gevestigd, het DNB Cashcentrum gebouwd dat begin 2023 klaar moet zijn. Tot het nieuwe Cashcentrum gereed is, is Gelmer Leibbrandt onze nationale schatbewaarder.

Dienstplicht

Gelmer groeit op in Den Haag als derde in een gezin met vier jongens en gaat na de basisschool naar het Christelijk Gymnasium Sorghvliet. Na de keuring voor zijn 'nummer' volgt een keuring bij het Selectie Centrum Koninklijke Landmacht in de Korporaal van Oudheusden Kazerne in Hollandsche Rading. Beide keuringen geven Gelmer geen aanleiding om te denken dat hij onder de dienstplicht uit zal komen. Zijn moeder werkt bij de beroepkamer dienstplichtzaken van de Raad van State en

een collega wijst haar op de mogelijkheid als marechaussee te dienen. Na een telefoontje van Gelmer met de indelingsraad, wordt hij opgeroepen voor het vervullen van zijn dienstplicht bij de Koninklijke Marechaussee.

Met lichte 85-6 komt hij op een koude novemberdag op in de Koning Willem III-kazerne. Kapitein Dick van Putten is zijn schoolcommandant. Gelmer wordt ingedeeld in een klas met dertig dienstplichtige marechaussees voor de zes maanden durende opleiding 'Reserve Officier en Kader 1985-1986' (ROEK '85-'86) onder de bezielende leiding van eerste luitenant Koos Nagelkerke en zijn vier instructeurs, de wachtmeesters Adams, Altena, Frans en Ter Horst. De eerste drie maanden zijn fysiek zwaar; dan vindt de grootste schifting plaats. Dertien van hen ronden de opleiding succesvol af. Drie worden bevorderd tot kornet en tien tot wachtmeester, zo ook Gelmer.

De Roekers treffen het niet. De winter van 1985/1986 is er een uit het boekje, compleet met een Elfstedentocht die op 26 februari wordt verreden met Evert van Benthem als winnaar. De tocht mogen zij op tv volgen. Tijdens de intro-

ductieperiode worden fysieke inspanningen afgewisseld met de eerste leiderschapstrainingen. Hoe handelen zij onder fysieke en mentale druk, wie zijn de haantjes, de alfa's, de afwachters, de stresskippen, de cynici en wie zijn de leiders? Er wordt geslapen in boogtenten zonder verwarming. Verantwoording wordt afgelegd aan de instructeurs waar de imposante luitenant Nagelkerke vaak als eerste het woord neemt in hun uiteraard wél verwarmde tent.

Wanneer zijn groep op een dag als laatste is geëindigd, moet Gelmer dit uitleggen en toelichten: "Omdat ik vandaag geblesseerd en andere ziek, zwak en misselijk in mijn groep had." Deze verklaring valt niet goed bij de leiding. Gelmer vraagt zich direct af of hij zo iemand is die de schuld aan anderen geeft als het resultaat er niet naar is, in plaats van die bij zichzelf te zoeken. Die dag heeft hij in de spiegel gekeken en een belangrijke les, zo niet de belangrijkste les geleerd waar hij in zijn carrière veel profijt van heeft gehad en nog heeft.

Gelmer: "In die eerste zes maanden heb ik als jongste van de overblijvende

dertien Roekers sowieso veel geleerd dat mij later veel heeft gebracht op het gebied van leidinggeven, motiveren, inspireren en incasseren. Ook de les dat wij als leidinggevend van 'Het Wapen' de ogen driedubbel op ons gericht zien; niet alleen als militair en leidinggevende, maar zeker ook als politiemann onder de militairen. We dienden ons in het verkeer en onderling te allen tijde strikt aan alle regels en voorschriften te houden. Alle ogen zijn immers op Kwatta gericht, zo kregen we herhaaldelijk te horen."

Na drie maanden nadert het einde van het fysieke deel van de opleiding. In de laatste week maakt de groep zich op voor het *pièce de résistance*, de laatste oefening van vijf dagen zonder slaap die de groep van de ene naar de andere fysiek en mentaal zware opdracht zal leiden: oefening Marathon. Met een zeer gezonde onderlinge teamspirit hebben we er een geslaagde missie van gemaakt en na afloop ervan ruilden we onze veldpetjes in voor de felbegeerde donkerblauwe baret."

Daarna is de groep hoofdzakelijk in het leslokaal en op de weg te vinden. Theorie en praktijk gaan hand in hand met managementtrainingen, militair recht, lessen in schietvaardigheid (FN Browning, Uzi en MAG), rijlessen, verkeer regelen bij De Naald in Apeldoorn en uiteraard de fysieke uitstapjes naar de stormbaan en het Orderbos, en voor zijn vuurdoop naar de Harskamp. Elke vrijdagmiddag genieten van een rijstafel in de mess met het prettige vooruitzicht van het vrije weekend. Eind april 1986 is de afsluitende familiedag en krijgen de marechassees de nestel omgehangen en de dertien nieuwe kaderleden de stippen en strepen op de schouder epauletten geschoven.

De helft van zijn tien maanden parate tijd wordt Gelmer als groepscCommandant geplaatst bij 41 EskKMar op de Willem de Zwijgerkazerne in Wezep. Zijn mannen, motorrijders, Laro-bestuurders en marechassees, begeleiden en escorteren militaire colonnes, ondersteunen grote oefeningen in ons land en Duitsland, en beveiligen het verkeer als militairen aan het oefenen zijn. Stuk voor stuk gemotiveerde dienstplichtigen, die

net als Gelmer, het geluk hadden om veel op pad te zijn en dan ook voor het echie. Verkeersveiligheid is een serieuze zaak, zeker tijdens oefeningen.

Gelmer: "De laatste maanden ben ik met een aantal collega's geplaatst op de Prins Willem Alexanderkazerne in Gouda, waar de staf van het Nationaal Territoriaal Commando was gevestigd. Met een grote groep dienstplichtige marechassees en een paar beroeps waren wij verantwoordelijk voor 24/7 bewaken en beveiligen van het militaire complex. Weliswaar minder spannend dan de

opleiding in Apeldoorn en de parate tijd in Wezep, maar door de goede onderlinge verhoudingen en grote doses humor die de meesten van ons bezaten, vlogen ook deze maanden om. Bijkomend voordeel voor mij was dat ik niet ver van mijn ouderlijk huis in Den Haag zat en mee kon repeteren voor het prestigieuze toneelproject van mijn voormalige school. Ik mocht de titelrol spelen van een andere aanvoerder van troepen: Gijsbrecht van Aemstel. Daarin kon ik het een en ander kwijt van wat ik als wachtmeester in opleiding had geleerd..." ►

1986, Apeldoorn, familiedag voor ROEK-lichting 85-6

Staan (vlnr): knt Goverde, knt Roelofsen, wmr Renders, wmr Sonder, elnt Nagelkerke, knt Hordijk, wmr De Heer, wmr Lambooij, wmr Fransen, wmr1 Ter Horst
Middenrij (vlnr): wmr1 Altena, wmr De Waal, wmr Van Kesteren
Hurkend (vlnr): wmr Kortleve, wmr Adams, wmr Leibbrandt, wmr Zoun, wmr Boender, wmr Schijven

1986, Apeldoorn, diploma-uitreiking door lkol Adriaan Kruijt (wnd. C-OCKMar) en kap Dick van Putten (C-SOD)

► Gelmer zwaait in maart 1987 af en gaat in september economie studeren aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. De groentijd daar is een lachertje vergeleken bij die eerste weken in Apeldoorn in die wel heel koude winter van 1985/1986.

Maatschappelijk carrière

Naast de economiestudie is Gelmer in 1990 en 1991 rector van studentenvereniging L.A.N.X. In 1993 rondt hij de studie af. AkzoNobel is zijn eerste werkgever en hij gaat voor drie jaar het traject van managementtrainee in bij dochter Organon. Daarna wordt hij voor drie jaar uitgezonden naar Organon Russia als financieel manager en drie jaar naar Organon Argentinië met standplaats Buenos Aires. In 2003 keert Gelmer terug naar Nederland en wordt geplaatst in Oss als Sales Director Nederland en vervolgens als Executive Director Investor Relations voor Organon BioSciences. In januari 2008 wordt hij General Manager van dochter Nabilon in Boxmeer, onderdeel van Schering-Plough, dat eind 2007 de activiteiten van Organon heeft overgenomen. Gelmer blijft werkzaam in de pharma en zet zijn carrière voort bij Teva Pharmaceuticals Europe BV in Utrecht.

In augustus 2013 maakt hij de overstap naar bloedbank Sanquin en is daar drie jaar Unit Director Marketing & Sales. Vier jaar later gaat hij naar Catalyze, een consultantsbureau dat ambitieuze bedrijven op financieel vlak begeleidt van startup naar scale-up. In februari 2018 wordt Gelmer als Chief Executive

Officer bij Koninklijke Joh. Enschedé binnengehaald. Zijn belangrijkste taak is om de drukkerij het digitale tijdperk in te leiden, voortbouwend op waar het bedrijf al driehonderd jaar specialist in is: het aanbrengen van beveiliging- en echtheidskenmerken op en aan de producten. Daar heeft Joh. Enschedé bijna tweehonderd jaar het monopolie op gehad bij het drukken van Nederlands bankpapier. Gelmer woont nu met zijn vrouw en zoon in Amersfoort.

foto: Kim Krijnen

2020, Haarlem, Gelmer Leibbrandt voor Drukkerij Koninklijke Joh. Enschedé

De marechaussee heeft nog altijd een heel bijzondere plek in Gelmers hart. Als hij ze op Schiphol aantreft bij zowel de paspoortcontrole als patrouillerend op de terminals, of als hij ze zwaarbewapend de geldtransporten ziet begeleiden, of andere politie-ondersteunende taken ziet uitvoeren, voelt hij zich bevoorrecht en is trots dat hij anderhalf jaar lang deel uit mocht maken van de marechaussee. "Eeuwig zonde dat ze halverwege de jaren 1990 de dienstplicht hebben opgeschort."

Koninklijke Joh. Enschedé

Izaak Enschedé trad in 1703 toe tot het gilde van de boekdrukkers in Haarlem. Hij had een eigen lettergieterij en was actief in het drukken van boeken met bijzondere lettertekens, zoals Hebreeuws, braille en muziek. Zijn zoon Johannes (1708-1780) drukte in 1769 obligaties voor de gemeente Haarlem, in 1810 de eerste bankbiljetten voor Nederlands Oost- en West-Indië, gevolgd door de Nederlandse bankbiljetten en vijftig jaar later de eerste Nederlandse postzegels. Veel Nederlandse postzegels worden sindsdien door het bedrijf gedrukt, maar ook voor o.a. Duitsland, Hongkong en Japan, jaarlijks zo'n 2,5 miljard stuks. In de 20e eeuw werkte het bedrijf samen met de Staatsdrukkerij en uitgeverij (Sdu) aan het drukken van paspoorten en rijbewijzen.

De Nederlandse bankbiljetten raakten internationaal bekend om hun beveiliging, vooruitstrevende vormgeving en kleurigheid. Na de invoering van de euro drukt Joh. Enschedé eurobankbiljetten in opdracht van De Nederlandsche Bank (DNB). Regelmatig worden marechaussees door specialisten van Joh. Enschedé getraind in herkennen en opsporen van vals geld.

Tot in de jaren 1990 was gedurende acht generaties een lid van de familie Enschedé directeur en tot 2014 was het bedrijf eigendom van de familie. Toen nam een investeringsmaatschappij een aandelenbelang van 95% in het bedrijf. De resterende 5% bleef in handen van de fami-

lie. Door het wegvallen van grote buitenlandse orders had het bedrijf grote financiële problemen. In 2012 behaalde het bedrijf nog een omzet van 55 miljoen euro en twee jaar later realiseerde Joh. Enschedé voor het eerst sinds jaren, mede door kwijtschelding van bankschuld van huisbankier ING, een winst van 23 miljoen euro. Desondanks moest er alsnog flink gereorganiseerd worden, waarbij het personeelsbestand in dat jaar terugliep van 260 naar 190 fte's.

Door toenemende prijsconcurrentie van buitenlandse staatsdrukkerijen, wordt in december 2016 besloten niet langer bankbiljetten te drukken, waarbij een aanzienlijk deel van de banen verdwijnen. De bankbiljetten worden vanaf dan gedrukt door Duitse en Franse staatsdrukkerijen. Joh. Enschedé drukt sindsdien hoofdzakelijk postzegels, visa, diploma's en belastinglabels. Overigens is het bedrijf in 2019 weer begonnen met het drukken van 'echte' bankbiljetten voor de toeristen-, evenement- en entertainmentindustrie, wel voorzien van de (on)bekende veiligheidskenmerken van Joh. Enschedé, maar nu verrijkt met *augmented reality*. Dit is een digitale laag om de echtheid van biljetten te beveiligen en deze kan alleen met een speciale scanner of app worden uitgelezen.

Anno 2020 heeft het bedrijf 75 werknemers in dienst en behaalt het een omzet van circa 12 miljoen euro.

De 'oppercursus' anno 2021

| Door: Joren van Wingerden

Collega's die bij de Koninklijke Marechaussee in de rang van opperwachtmeester ('opper') een functie gaan vervullen, zijn al decennialang verplicht een bijbehorende opleiding te volgen op het opleidingscentrum in Apeldoorn.

De vorm en de naam van de opleiding zijn al diverse keren aangepast aan de tijdgeest en de verwachtingen die aan de rang gekoppeld zijn. Zo stond de cursus voor oppers lang bekend als HOOV (Hogere Onderofficiersvorming) en kort als LSAO (Leergang Senior Algemeen Opsporingsambtenaar). De opleidingen sluiten vaak aan, aan de loopbaanpaden die aan de onderofficieren en de bijbehorende functies gekoppeld zijn. Ofwel, de cursus wordt aangepast aan de verwachtingen die de organisatie heeft van haar senior onderofficieren, zoals de opperwachtmeester op dit moment wordt gezien.

Tegenwoordig staat de opleiding bekend als Leergang Senior Medewerker (LSM). Deze is – naast de functiegerichte opleidingen of cursussen – momenteel nog de enige verplichte opleiding voor onderofficieren. Vroeger was dit anders toen ook de wachtmeester der 1e klasse, bijvoorbeeld de MOOV (Middelbare Onderofficiersvorming) en ook de adjudant-onderofficier een zogenaamd vormende opleiding kregen, passend bij de rol binnen de Koninklijke Marechaussee. De enige overgebleven opleiding is de LSM. Vanuit het ministe-

rie van Defensie worden dergelijke opleidingen voor onderofficieren verplicht gesteld.

Een wachtmeester die nu solliciteert naar een functie in de rang van opperwachtmeester wordt dus geacht aan de LSM deel te nemen. Voordat met de nieuwe functie wordt gestart of na enkele weken, wacht een opleiding van vijftien weken. De eerste drie weken in Apeldoorn bij het OTCKMar zijn theoretische lesdagen, gevolgd door drie weken praktijk op de werkvloer, nogmaals drie weken in Apeldoorn en weer zes weken op de werkvloer, afgesloten met een praktijkopdracht en eindgesprek. De LSM is gericht op leidinggevende aspecten; de diverse examens moeten door de cursisten worden behaald om de opleiding succesvol te kunnen afronden.

Het geven van een algemene opleiding aan diverse en zeer uiteenlopende groepen blijft lastig. De aankomende opperwachtmeesters – uit het hele land, werkzaam in zeer uiteenlopende functies met allemaal andere verwachtingen – na een aantal jaren weer terug laten komen op de bakermat van de KMar, is een uitdaging voor de opleiders. De KMar-organisatie is in die zin aangepast dat niet iedere opperwachtmeester ook daadwerkelijk een leidinggevende functie heeft. Een opper is niet automatisch een groepscommandant maar kan ook een planner zijn, daarom richt het leidinggeven zich vooral op persoonlijk vlak. Daarnaast is het verplichte karakter niet voor iedereen een motivatie. Bij de

start van een nieuwe functie is het voor sommigen een vreemde onderbreking om opeens weer een aantal weken weg van de werkvloer te zijn. Maar gaandeweg de opleiding blijkt iedereen er toch wel een leerdoel uit te kunnen halen.

Waar bij de basisopleidingen vaak de nadruk ligt op algemene vorming, is er bij de LSM ruimte voor veel persoonlijke zaken. Geen verkeerscontroles, wetboeken of hindernisbanen meer, maar vooral veel zogenaamde reflectie. De ervaren onderofficier met vaak al genoeg kennis en kunde, krijgt de tijd weer naar zichzelf te kijken en op zoek te gaan naar nieuwe ontwikkelpunten.

Dat klinkt misschien zweverig maar kan voor veel collega's weer zorgen voor een frisse blik op de werkvloer. Daarnaast worden lessen besteed aan het kijken naar persoonlijkheidsprofielen van anderen, in dit geval medecursisten en naar hoe je het beste communiceert in en met een diverse groep. Bestaande managementtheorieën worden besproken en beoefend, presentaties worden gegeven en casussen vanaf de werkvloer uitgewerkt. Zodoende wordt er gewerkt aan persoonlijk leiderschap, handig als je daadwerkelijk leidinggeeft maar ook nuttige handvatten voor iemand in een senior rol.

Gesprekstechnieken, oefeningen met acteurs en uitdagende oefeningen met collega's onderling, proberen langzaam het bewustzijn van een persoonlijk leider te creëren, afgewisseld met praktische voorbeelden en voorlichtingen van bekende en minder bekende afdelingen uit het land. Dus toch weer regelmatig een soort van hindernisbaan maar niet meer met een brullende sportinstructeur erbij. Geen bekeuringen schrijven aan dolgedraaide acteurs op en rond het square in Apeldoorn, maar nu meer ingewikkelde gesprekken voeren om bijvoorbeeld de vrede op de werkvloer te bewaren of de resultaten en kwaliteit van werken naar een hoger niveau te tillen. Ook is er een ochtend om samen met de Wapenadjudant, het gezicht van de onderofficier, te kijken naar de positie van de onderofficier en welk pad er in de toekomst bewandeld zou moeten worden. ▶

Apeldoorn, oppercursus 1978-1979

foto: Marechausseesparen.nl (van Piet Pietjouw)

► De examens bestaan uit een theorie-examen over alles wat in de opleiding aan bod komt, een gesprek (met acteur) en een leidinggevende, en een praktijkopdracht op de werkvloer. Afsluitend hebben de cursisten hun eigen opleiding verwoord en opdrachten gemaakt, en daarbij een zogenaamd portfolio samengesteld. Dit portfolio is onderdeel van een eindgesprek, waarbij de cursist moet aantonen een leerdoel te hebben of te hebben gehad en hieraan gewerkt te hebben. Alles onder supervisie van Bureau Examinering van het opleidingscentrum. Een bijkomend voordeel voor de cursisten is dat ze zich na een positief resultaat kunnen opgeven voor een verkort programma om een diploma op niveau middelbaar beroepsonderwijs te behalen en zo een erkend burgerdiploma verkrijgen.

Het idee achter de LSM en het lesprogramma is ambitieus. Ook wordt alweer verder gekeken naar aanleiding van aanbevelingen van cursisten om de opleiding opnieuw samen te stellen. Omdat de opleiding verplicht is, staat de LSM onder druk. De wachttijden om deel te kunnen nemen, zijn inmiddels opgelopen en ook de coronapandemie heeft voor uitdagingen op het opleidingscentrum gezorgd. De LSM is een essentiële opleiding en zal zo veel mogelijk doorgang vinden, maar moet wel passen in de geldende maatregelen.

De positie van de onderofficier blijft veranderen. Waar ooit de opperwachtmeester een oudere, ervaren collega was, geeft het doorstroombeleid nu al kansen aan jonge dertigers. En ook de rang van adjudant-onderofficier – in vervlogen tijden vaak die van een brigadecommandant – kan nu vrij snel bereikt worden. Wapenadjudant Kees de Witte is bijvoorbeeld ook een voorstander van een doorlopende leerlijn, jezelf blijven ontwikkelen, een hele carrière lang. Daaraan zullen dan ook de opleidingen aangepast moeten worden. Wachtmeester cursussen, oppercursussen en vorming van adjudanten, moeten onderdeel worden van het loopbaanbeleid. En zo zullen er in de toekomst nog vele LSM's, HOOV'en en MOOV'en volgen.

Informatiegestuurd optreden te paard

Het mag dan een beetje vreemd klinken, maar ook te paard kan de Koninklijke Marechaussee op een uitstekende manier worden ondersteund bij een van de speerpunten: het Informatie Gestuurd Optreden (IGO). Wanneer daarvoor dan KMar-reservisten kunnen worden ingezet die op die manier hun rijvaardigheid kunnen bijhouden, is er sprake van een ideale combinatie. Majoor Arthur Schoonhoven, commandant van de Bereden Brigade Koninklijke Marechaussee en Daan van Esch, reservist en ruiter, vertellen hoe dit in de praktijk werkt.

| Door: Freerk van Rossem

In het dagelijks leven werkt Daan van Esch bij de defensiebrandweer op het Infanterie Schietkamp (ISK) in Harskamp. Hier maakt hij deel uit van het korps dat in ploegdiensten van tien man tijdens alle schietoefeningen, overdag en 's avonds, aanwezig is. De defensiebrandweer zorgt voor de bestrijding van brand en ongevallen, maar wordt in de dagelijkse praktijk het meest geconfronteerd met heide- en bosbranden die ontstaan door de warmteafgifte van munitie. Daarnaast heeft de brandweer als neventaak het onderhouden van alle schietbanen van het ISK, zoals onder andere het uitvoeren van controles, het oplossen van

Daan van Esch, naast brandweerman bij Defensie, reservist en ruiter

storingen en het maken en vervangen van schietschijven.

Veelzijdig defensieverleden

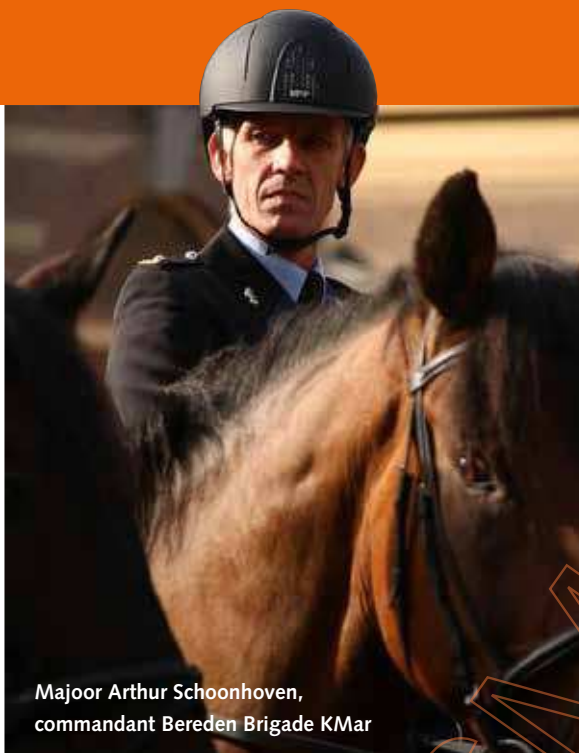
Daan heeft een veelzijdig verleden bij Defensie. Hij begint zijn militaire loopbaan eind 2001 in Oirschot. Daar volgt hij de Algemene Militaire Opleiding (AMO), waarna hij wordt geplaatst bij 41 Afdeling Veldartillerie in Seedorf. Ook een uitzending naar Irak, waar hij deel uitmaakt van het *Crowd & Riot Control Team* voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid, wordt op zijn lijstje bijgeschreven.

Wanneer de poort van de kazernes in Seedorf voorgoed sluit, wordt 41 Afdeling Veldartillerie verplaatst naar 't Harde. Daar staat tot genoegen van Daan de prachtige manege van de Gele Ridders. Voor Daan – die al vanaf zijn achtste jaar paard rijdt – is dat een mooie gelegenheid daar te gaan paardrijden. Zijn kwaliteiten voor onder andere het zadelmak maken van de paarden, blijven niet onopgemerkt. Wanneer hij wordt gevraagd bij de manege te komen werken als instructeur en als ruiter mee te rijden met het kanon van 6 veld uit vroeger tijden, hoeft hij niet lang na te denken. Hij behaalt zijn instructiepapieren, paarden ehbo-diploma én zijn militaire ruiterbewijzen, en gaat als instructeur bij het Manege Corps Rijdende Artillerie (Gele Ridders) aan de slag. Daar werkt hij onder andere als instructeur voor het behalen van het Militair Ruiterbewijs en komt zo in aanraking met andere defensieruiters. Dat doet hem besluiten na zijn diensttijd te solliciteren bij de Bereden Brigade KMar, en zo geschiedde.

Hoefsmid en pensionstalhouder

Ook Arthur Schoonhoven is al zijn hele leven betrokken bij alles wat met paarden te maken heeft, terwijl hij in eerste instantie niet van plan is er zijn werk van te maken.

In 1984 treedt hij in dienst bij de Koninklijke Marechaussee, waar hij wordt ingezet bij de paleisbeveiliging. In 2000 besluit Arthur de marechaussee te verlaten en wordt fulltime hoefsmid en pensionstalhouder.

Majoor Arthur Schoonhoven,
commandant Bereden Brigade KMar

Terugkeer van de paarden

Hoewel de KMar van oudsher een bereden wapen is, waren de paarden daar lange tijd zo goed als verdwenen, maar mede door de inzet van Arthur kwamen de paarden bij de KMar langzamerhand weer in beeld. De aanwezigheid te paard van majoor Arthur Schoonhoven en majoor Henk Walrecht tijdens de jaarlijkse kranslegging bij het monument in Apeldoorn, vormt de aanleiding voor de terugkeer van paarden bij de KMar, met als gevolg de oprichting van de Bereden Brigade Koninklijke Marechaussee in 2002. In 1998 was overigens al sprake van een bereden standaardwacht ter ere van de opening van de Koningin Beatrixkazernes in Den Haag. Voor die gelegenheid werden de paarden geleverd door de Divisie Levende Have van de KLDP.

Ere-escorte

Het eerste officiële optreden van een kleine groep ruiters vond plaats in 2002 tijdens het huwelijk van kroonprins Willem-Alexander en prinses Máxima. Hierna is het Bereden ere-escorte uitgebreid tot wat het anno nu is en telt 34 ruiters: een commandant met twee vleugeladjutanten, een bereden standaardwacht van zes ruiters en een peloton van vijftwintig ruiters. Het ere-escorte bestaat voor twee derde uit beroepspersoneel en voor een derde uit actieve reservisten. Arthur is als enige fulltimer binnen de Bereden Brigade werkzaam. De andere beroepsmilitairen zijn afkomstig uit diverse disciplines

binnen de KMar en als 'neventaker' aan de Bereden Brigade verbonden.

Nieuwe mogelijkheden

Vanwege Covid-19 zijn veel taken voor de Bereden Brigade Koninklijke Marechaussee (tijdelijk) komen te vervallen. De geloofsbriefen worden nu via elektronische weg aan de koning aangeboden, Prinsjesdag en veel ceremoniële taken binnen de KMar staan ook even niet op de agenda. Voor Arthur een hele uitdaging om te zorgen dat de rijvaardigheid van de ruiters op peil blijft, maar die uitdaging was snel gevonden. Na overleg bin-

nen LTC worden de executieve ruiters momenteel wekelijks ingezet ter ondersteuning van brigades met militaire politiezaken (MPZ) en grenspatrouilletaken (GPT). Zo wordt op de militaire oefenterreinen onder andere gecontroleerd op wandelaars en mountainbikers die ongeoorloofd in het gebied aanwezig zijn, maar ook op loslopende honden. Op dit moment zijn er al meer dan honderd patrouilles uitgevoerd en (helaas) ook al meer dan honderd processen-verbaal uitgeschreven.

De ruiterreservisten worden ingezet om het gebied te verkennen en informatie over ongeoorloofd gedrag in kaart te brengen en in de systemen vast te leggen. Door gerichte patrouilles te paard door ruiters met opsporingsbevoegdheid, worden passanten gewaarschuwd en indien nodig geverbaliseerd.

Patrouilles met behulp van paarden zijn een ideaal middel om ongeoorloofde zaken op oefenterreinen en langs de grens in kaart te brengen. Passanten horen je niet aankomen, je zit hoog waardoor je goed overzicht hebt, en de flora en fauna worden nauwelijks verstoord. Daarmee is de patrouille te paard een succesvolle manier om met een zeer traditioneel middel en op een efficiënte manier een stukje van de kerntaak van de KMar in te vullen. Trainen en werken zijn zo optimaal te combineren en de Bereden Brigade Koninklijke Marechaussee kan op die manier beduidend meer betekenen dan alleen ceremonieel te worden ingezet!

foto: s. Herman Steendam

Mobilisatie-Oorlogskruis voor 101-jarige veteraan

Defensie minister Ank Bijleveld, kende eind vorig jaar elf Mobilisatie-Oorlogskruizen toe. Tien genomineerden waren inmiddels overleden. Zij kregen de onderscheiding postuum uitgereikt. SMC'er en KMar-veteraan, Marten Mobach, stapt evenwel op 101-jarige leeftijd nog vlot, vief en vrolijk in Nederland rond. De minister toog op vrijdag 18 december hoogstpersoonlijk naar zijn appartement in De Bilt, en reikte hem de medaille uit. | Door: Frans Meijer

Het begint een paar jaar geleden. Huisvriend Herman Steendam, luitenant-kolonel b.d. van de Militaire Juridische Dienst van de Koninklijke Landmacht, informeert het ministerie van Defensie over het oorlogsverleden van Marten Mobach. Beiden kennen elkaar al jaren, uit de tijd dat Herman met zijn gezin nog in De Bilt woonde en bijna-buurman van de familie Mobach was. Er ontstond een hechte band. Herman Steendam onthult: "Tien dagen geleden belde het ministerie van Defensie mij om te vragen of ik wist hoe het met Marten Mobach gaat, waar hij woont en of ik weet waar hij op 18 december verblijft. Ze hebben nog eens naar zijn oorlogsverleden gekeken en geconcludeerd dat hij in aanmerking komt voor het Mobilisatie-Oorlogskruis. De minister wil deze persoonlijk uitreiken en dit, ondanks de coronamaatregelen, niet uitstellen. Dan gaan bij mij de raderen draaien, op volle toeren."

Krasse 101-jarige

Marten Mobach is niet alleen vanwege zijn hoge leeftijd legendarisch, ook in veteranenland schrijft men vaak over hem. Hij woont in De Bilt, nog steeds

zelfstandig, en kookt dagelijks z'n eigen potje. Op doordeweekse dagen rijdt hij in z'n auto naar z'n chalet in Garderen en fietst zelfs nog. Deze krasse 101-jarige (op 15 juni 2021 hoopt hij 102 jaar te worden), voelt zich ook prima thuis in de digitale wereld en draait voor het maken van een PowerPoint-presentatie zijn hand niet om. Kortom: Marten is zo fit als een hoentje en bovendien een fantastische verteller en gesprekspartner. Hij vertelt de MC-redactie hoe hij – tachtig jaar na dato – alsnog het Mobilisatie-Oorlogskruis kreeg opgespeld, terwijl hij zich er al bij neergelegd had dat deze onderscheiding niet voor hem was weggelegd. Hij is immers al onderscheiden met het Verzetsherdenkingskruis, de Eremedaille verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau in zilver met de zwaarden, en sedert 2016 benoemd als Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

"Op vrijdagmiddag 18 december was ik gewoon thuis", vertelt Marten, "want Herman zou een kerstpakket van Defensie komen brengen. Hij kwam om 15.00 uur in vol ornaat de kamer binnen. Daar is niets vreemds

aan, want dat kan natuurlijk altijd. Mijn dochter Janny was er ook en had mij verteld dat de burgemeester met Herman mee zou komen. Zij vond daarom het gewone kloffie dat ik aan had minder geschikt voor het bezoek, dus ik heb me voordat de burgemeester kwam maar in een net pak gehesen. Toen mijn schoonzoon Albert Jan, die in de hal beneden kennelijk iedereen stond op te wachten, burgemeester Sjoerd Potters van De Bilt naar boven loodste, had ik nog niks door. Ik ken deze burgemeester goed, die komt wel eens meer op visite. Vanwege coronabesprekingen moest hij echter na een uurtje weer weg. Later bleek dat hij in de keuken nog even gebeld had met de minister van Defensie, want wat ik niet wist, was dat beiden zouden komen en elkaar zouden aflossen, zodat er niet te veel mensen tegelijk op bezoek zouden zijn. Omdat de minister verlaat was in verband met de kabinetsvergadering over de toeslagenaffaire, ging dat plan niet door. Toen Ank Bijleveld in De Bilt was gearriveerd en bij mij de kamer binnenstapte, wist ik nog steeds niet wat de bedoeling was. Pas toen zij tijdens haar speech tekst citeerde over

het Mobilisatie-Oorlogskruis uit het boek dat ik in 2010 heb geschreven, werd me rap duidelijk dat mij deze onderscheiding na tachtig jaar nu toch ten deel zou vallen.”

Heftige gebeurtenissen

In haar speech haalde de minister veel van Martens militaire verleden aan. Hij citeert: “Marten treedt in september 1940 toe tot de marechaussee. Het korps staat op dat moment onder bevel van de Duitsers. In 1943 komt hij in Westbroek terecht, ter vervanging van de gemeentelijke veldwachter. Het verzet vraagt hem zich bij hen aan te sluiten, waarna hij de informatie die hij als marechaussee krijgt deelt om voedsel voor de onderduikers en wapens voor de ondergrondse buit te maken. Zonder gevaar is dat uiteraard niet. Op eerste kerstdag 1944 haalt de Sicherheitsdienst hem op en ‘gooit’ hem in de martelkelder van hun hoofdkwartier aan de Maliebaan in Utrecht. De Duitsers blijken goed geïnformeerd over het verzet, maar na verblijf in de gevangenis aan het Wolvenplein laten ze hem om onduidelijke redenen weer gaan.”

“Een nog heftiger gebeurtenis maakt hij mee op 5 mei 1945. Hoewel de oorlog voorbij is, stuurt generaal

Het Mobilisatie-Oorlogskruis is bestemd voor militairen en oud-militairen die ná 6 april 1939 en vóór 20 mei 1940 ten minste zes maanden in dienst waren. En voor hen die ná 9 mei 1940 en vóór 19 mei 1940 in dienst waren buiten vijandelijk of door de vijand bezet gebied. De onderscheiding wordt toegekend door de minister van Defensie. Ook voor militairen en oud-militairen die ná 30 augustus 1939 en vóór 3 september 1945 ten minste zes maanden dienst deden aan boord van een onder Nederlandse vlag opererend schip of vliegtuig. De minister kan de onderscheiding ook postuum toekennen. Het Mobilisatie-Oorlogskruis is ingesteld door koningin Wilhelmina bij Koninklijk Besluit van 11 augustus 1948. Op 1 december 1992 is er een wijziging gekomen op het instellingbesluit.
Bron: www.defensie.nl

Schalwalbe vanuit Bilthoven soldaten op de feestvierende mensen in Westbroek af, om door de BS (Binnenlandse Strijdkrachten) gevangene officieren te bevrijden en orde op zaken te stellen. Twee Duitsers, drie burgers en zes verzetsmensen komen om, onder wie Mobachs vriend Minne Bouma, maar ook Mobach moet vrezen voor zijn leven. Als onderbevelhebber van het verzet wordt hij ter plekke ter dood veroordeeld en met anderen in een auto gezet om in Fort De Bilt gefusilleerd te worden. De auto rijdt zich echter vast in feestvierende Utrechtse die op straat op de Canadese bevrijders wachten. Mobach wordt naar de gevangenis op het Wolvenplein gebracht en een dag later vrijgelaten.”

Marten krijgt het Mobilisatie-Oorlogskruis uitgereikt voor zijn maandenlange inzet gedurende de mobilisatie en de dagen na de inval van de Duitsers op 10 mei 1940. Hij was gelegerd bij de artillerie rondom Vliegveld Valkenburg bij Wassenaar en was stukcommandant van een door zes paarden getrokken kanon van 6 veld. Negentien militairen verloren rond Katwijk het leven. Zijn buurjongen, Albert Zijlstra uit Friesland, sneuvelde bij Oegstgeest. Zijn dood werd per abuis aangezegd bij Martens ouders.

Vanwege de coronamaatregelen mocht de minister de onderscheiding niet persoonlijk op het revers van Marten spelden. Die eer viel dochter Janny te beurt. De minister bedankte hem daarna voor zijn moedige optreden, maar ook voor zijn ervaringen die hij op late leeftijd in boekvorm liet uitbrengen. Zij erkende dat mensen – ook nu nog – heel veel kunnen leren over de bezettingjaren.

Tot slot

Een paar dingen moeten Marten tijdens ons gesprek nog van het hart: “In haar

Dochter Janny kreeg de eer de onderscheiding bij haar vader op te spelden

speech sprak de minister dat ik ook hoofd van de evacuatiedienst van het Koninklijk Huis ben geweest. Dat klopt niet; ik was hoofd van de escortes. Elke maand gingen de DAF's YP408 – bedoeld om het Koninklijk Huis in tijd van oorlog en calamiteiten veilig te verplaatsen – oefenen op telkens een andere plaats in Nederland. Ik ben daar jaren als escortecommandant bij geweest.”

Tot slot biecht Marten op dat hij volgend jaar – vanwege een beperking aan zijn ogen – zijn rijbewijs gaat inleveren. “Maar gelukkig heb ik familie en vrienden genoeg die mij wekelijks naar mijn chalet in Garderen willen rijden.” De minister gaf de late toekenning overigens ruiterslijk toe: “De militaire raderen draaien niet altijd even soepel. Mogelijk was een administratieve fout de boosdoener.”

Marten tot slot: “Ik kijk in ieder geval met veel plezier op 18 december 2020 terug!”

26 oktober 1994 Wapendag in Bosnië

Het is maandag 26 oktober 2020, de dag waarop de Koninklijke Marechaussee 206 jaar oud is. Eerste luitenant b.d. Hans de Vries leest op Facebook, later ook in KMarMagazine, iets over de Wapendag. Zijn gedachten gaan direct terug naar zijn missie in Bosnië, waarbij hij de Wapendag van 26 jaar geleden opnieuw beleeft. | Door: Frans Meijer

Toenmalig adjudant, Hans de Vries, was 26 jaar geleden op die Wapendag commandant van het KMar-detachement Lukavac in Noordoost-Bosnië. De Vries: "Samen met het KMar-detachement in Zagreb (Kroatië) en het 1 (NL/BE) Transport Bataillon in Busovača in Centraal Bosnië, vormden wij de Brigade KMar UNPROFOR (United Nations Protection Force). Ook de brigade-staf was gevestigd op Kamp Pleso in Zagreb. In Lukavac draaiden we met tien man de politiediensten bij het

1 (NL) UN Support Command aldaar en bij het befaamde Dutchbat: een adjudant, twee opperwachtmeesters en zeven wachtmeesters der 1e klasse. Dutchbat was ontplooid in de Save Haven Srebrenica (twee compagnieën) en de Sapna Finger met *Simin Han* (één compagnie). Van deze tien personen waren er continu drie gelegerd op de Post KMar Srebrenica."

Wapendag 2020

"Vandaag stap ik uit mijn bed met – net als toen – de Wapendag in mijn gedachten. Net als in 1994, weet ik niet wat de dag mij brengen zal. Ik kijk op de Facebookpagina van de Koninklijke Marechaussee en lees dat de Wapendag dit jaar zeer sober gevierd zal worden."

Wapendag 1994

"26 oktober 1994 is een aardig warme woensdag in Lukavac. Een dag met een geringe bezetting vanwege de verlofperiode in Nederland van enkele collega's. Een dag ook met een gewone taakuitoefening, maar wél een met tijd om invulling aan de Wapendag te geven. Van de commandant van het Support Command, luitenant-kolonel Loek Habraken, krijgen we toestemming de dag te vieren, waarna de uitnodigingen wor-

den verstuurd. We moeten de festiviteiten en het toosten op de Wapendag evenwel uitstellen tot november 1994, want dan zijn ook alle verlofgangers terug."

"Bij onze viering van de Wapendag zijn van de Policija Lukavac uitgenodigd: korpschef Enes Gegic, chef uniformdienst Amir Jusufovic en chef recherche Safet Begic. De rechter van Tuzla Dzevad Mujkic is er ook, allen met hun echtgenote. We hebben onze gasten met de IVECO bus van het Support Command thuis opgehaald en na afloop weer naar huis gebracht.

Van het Support Command zijn de eerder genoemde commandant, samen met kapitein Hendrik Peters en CSM sergeant-majoor Ben Peijzel aanwezig. Onze tolk Edina Pucic is uiteraard ook van de partij. Verder geven de marechaussee-collega's die ingedeeld zijn bij de UN MPCoy van Tuzla Airbase (zo'n 15 km van Lukavac vandaan) en de vertegenwoordigers van de UN MP bij Norbat (Noorwegen en Denemarken), acte de presence. Omdat het in de avonduren nog 18 graden is, mogen we van Loek Habraken een boogtent inrichten op de compound Lukavac. Zijn keukenpersoneel schotelt ons zelfs

Ieder jaar – zo rond de 26e oktober – wordt in Apeldoorn de verjaardag van het Wapen gevierd. De dag kent een aanzienlijke opkomst en begint met de herdenking van de dat jaar overleden collega's van de Koninklijke Marechaussee. Ook de nabestaanden zijn bij deze herdenkingsceremonie aanwezig. De middag staat in de regel in het teken van een themaprogramma, bestemd voor alle rangen uit de KMar. De middag eindigt met een hapje en een drankje, terwijl de leden van de Officersvereniging KMar de dag doorgaans afsluiten met een Diner de Corps. In 2020 echter niets van dat alles; de Wapendag ging vanwege Covid-19 niet door. Dat jaar moest men via Intranet KMar genoegen nemen met een digitale editie van de Wapendag, waarin CKMar, samen met een viertal studiogasten, terugkeek op het afgelopen jaar met tot slot een blik op de toekomst.

een perfecte maaltijd voor die aan alle moslimnormen voldoet."

"Tegen 18.00 uur is iedereen aanwezig", gaat De Vries verder. "Ik heet allen in de Engelse taal welkom; niet alle gasten zijn de Nederlandse taal machtig. Opperwachtmeester, Sjoerd Siemensma, die voor de uitspraak door tolk Edina Pucic onderwezen is, vertaalt dit weer in het Servisch-Kroatisch voor de moslimgasten. Ik ga tijdens mijn toespraak in op de goede verstandhouding met de Policija Lukavac, maar ook met die van de andere gasten, het Support Command in het bijzonder. Voorafgaand aan de toost op de verjaardag van de KMar, is er aandacht voor KMar-collega's Eddy de Cooker en Peter Wessels, die beiden bevorderd zijn. Enes Gegic en Loek Habraken doen de rangonderscheidingstekens van wachtmeester der 1e klasse om hun epauletten en maken ze nat met Heineken. Maar er is nog een voorafje: Loek Habraken speldt de UNPROFOR-medaille op bij voornoemde Siemensma en bij wachtmeester Michel van de Molen. Daarna volgt de toost op Wapendag 1994, en op de bevorderden en gede-coreerden."

Ook de plaatselijke politiechef neemt het woord. "Hij feliciteert de Koninklijke Marechaussee – in voormalig Joegoslavië de Vojna Policija genoemd – namens de politie en de gehele bevolking van Lukavac, vertelt De Vries. "Uit waardering voor de goede samenwerking en de vriendschap, overhandigt hij het KMar-detachment een beeldje – de echtgenote bij een stervende militair – en een schilderij met als titel 'Dark night over Bosnia', alsmede het Bosniëvaantje."

Tijdens een verlofperiode in Nederland (de rotatie van Hans de Vries duurde tot april 1995) worden de geschenken in Den Haag overhandigd aan CKMar, generaal-majoor Diederik Fabius. De Vries: "De avond van de Wapendag verliep overigens heel gezellig, in een ongedwongen sfeer. Van het heerlijke buffet – dat je kon opscheppen op plastic bordjes en dito bestek – was aan het einde van de

avond niets meer over. En de 'two can rule' (maximaal twee biertjes per dag) bleef recht overeind."

Ook tolk Edina Pucic wordt na 21.00 uur naar huis gebracht, in Tuzla. De Vries en Wessels verzorgen dit. Er wordt hun een kop koffie aangeboden, zodat ze kennis kunnen maken met de familie van Edina. Minder charmant is echter de explosie op straat, vlak voor de flat. Het KMar-duo wil direct vertrekken naar de compound Lukavac maar de tolk weerhoudt hen ervan. Zij vermoedt dat er nog twee inslagen volgen, wat typisch Servisch is en dus ook gebeurt. De Serven doen veel dingen in drieën: drie kussen bij een begroeting maar ook drie explosies... De KMar-auto voor de deur is gelukkig niet beschadigd, zodat de thuisreis kan worden aanvaard. Hans de Vries: "Een wonderlijke afsluiting van Wapendag 1994... toch?"

De razzia verraden

Deel 52 uit de serie 'De onbekende helden van 1940-1945'
 Door: Henk G. Westland, luitenant-kolonel b.d.

Vijf marechassees zijn betrokken bij het lekken van geheime informatie over op handen zijnde grote razzia's in de drie noordelijke provincies in juni 1943. Het SS- und Polizeigericht kent geen genade en veroordeelt de wachtmeesters Arp, Fokkens, De Gee, Zondervan en Zuidema tot de doodstraf.

Na de meistakingen in 1943 geeft (waar-nemend) gewestelijk politiepresident van Friesland, Groningen en Drenthe, en politiepresident van de stad Groningen, luitenant-kolonel der Staatspolitie De Boer (NSB), in een geheim-persoonlijke brief gedateerd 5 juni opdracht tot razzia's in het gehele ressort gelijktijdig, door ál het beschikbare personeel: 11 juni (controle op ondergedoken Joden en andere gezochte personen), 19 juni (controle zwarte handel) en 30 juni (controle persoonsbewijzen). Maar de voorgenomen razzia's raken bekend en worden op de 10e afgelast.

In Groningen ontvangt een advocaat in ruste per post een exemplaar van deze brief; kennelijk een verkeerde adressering

en hij brengt deze in de morgen van 11 juni bij politiepresident De Boer. Het kan niet anders dan dat deze brief door het bureaupersoneel van de Staf Marechasseegewest Groningen is verspreid. Die staf zetelt in hetzelfde gebouw, de marechasseekazerne aan de Helperbrink in Groningen. De gewestcom-mandant, majoor Wijnkamp (NSB), geeft opperluitenant Rauwerda (NSB) van zijn staf opdracht een onderzoek in stellen. Rauwerda hoort al het stafpersoneel, echter zonder enig resultaat. Die middag vindt Wijnkamp bij zijn bureau-deur een anoniem briefje, waarin staat "dat wachtmeester Fokkens met iemand over het maken van afschriften van bedoelden brief had gesproken."

Toevallig komt net wachtmeester De Gee bij Wijnkamp op het bureau, die hem het briefje laat lezen. De Gee weet zogenaamd van niets en waarschuwt daarna zijn collega Fokkens, die dan in de telefoon-/telexkamer is.

Ane Fokkens en zijn collega's Jo de Gee, Koos Zondervan en Jan Zuidema, bedienen de telefoon-/telexcentrale en zijn belast met administratieve werkzaamheden. Zij zijn dus goed op de hoogte van het in- en uitgaande berichten-verkeer van de staf

Ane Fokkens wordt geboren op 26 juni 1918 in Appingedam, zoon van een brievenbesteller. Ane groeit op in een gereformeerd gezin met vijf kinderen in Appingedam. Na drie klassen mulo werkt hij als typograaf in een drukkerij.

Voor zijn dienstplicht wordt hij in oktober 1937 ingelijfd bij het 12e Regiment Infanterie (12 RI) in de Rabenhauptkazerne te Groningen. Als dienstplichtig sergeant-effectief gaat hij een jaar later met groot verlof. Bij de algemene mobilisatie van 29 augustus 1939 wordt zijn lichter opgeroepen en wordt sergeant Fokkens ingedeeld bij het IIe bataljon van 35 RI. Dit reserveregiment is al sinds april 1939 gemobiliseerd en bezet langs de IJssel het vak Deventer-Arnhem. Sergeant Fokkens wordt op de eerste oorlogsdag bij Brummen krijgsgevangen gemaakt. Op 9 juni keert hij terug uit Duitsland en gaat per 13 juni met groot verlof.

Fokkens solliciteert bij de Marechassees en tekent begin september 1940 een verbintenis als marechassees te voet bij de VIIIe Divisie Marechassees. Hij komt op in Groningen en gaat een maand later naar Brigade Makkum. Hierna volgen plaatsingen in Bolsward (juli 1941), Veenhuizen II (december 1941, bewaking van gestichtsgevangenen), Drachten (april 1942), Meppel (juli 1942) en Groningen (augustus 1942). In maart 1943 wordt de politie door de bezetter gereorganiseerd en wordt Fokkens aangesteld als wachtmeester der Staatspolitie, ingedeeld bij de 'Marechassees (Gendarmerie)' bij de Staf van Marechasseegewest Groningen.

en waarschuwen collega's in het gewest voor mogelijk onraad. Fokkens heeft contacten met illegale werkers van de onderduikorganisatie (LO) in Haren en sinds kort ook met die in Meppel. Het dorp Haren, enkele kilometers zuidelijk

1949, marechasseekazerne Helperbrink-Groningen

Na de capitulatie is er veel veranderd in de bezetting van de Marechassees, niet alleen in aantallen door de enorme uitbreiding, maar ook in samenstelling. In mei 1942 zijn bijna alle marechassees-officieren in krijgsgevangenschap weggevoerd en veelal vervangen door personen met NSB- en/of Duitsgezinde opvattingen. De nieuwe 'Marechassees (Gendarmerie)' van maart 1943 is georganiseerd in gewesten, districten, afdelingen, groepen en posten. Bij deze reorganisatie is het personeel ontslagen bij de Marechassees en aangesteld bij de Staatspolitie, ingedeeld bij de 'Marechassees (Gendarmerie)'.

van Groningen, is voor hem bekend terrein want zijn familie woont daar.

Bij vlucht poging neergeschoten

Korte tijd na het vinden van het briefje is Fokkens, het is dan ongeveer 14.30 uur, nergens meer te vinden. Meteen worden opsporingsmaatregelen getroffen. Fokkens, op weg naar een van tevoren besproken onderduikplaats, haalt eerst nog in Haren burgerkleding op, maar treft daarna op het Groningse hoofdstation de verkeerde. Daar staat opperwachtmeester Flikkema van de Verkeersgroep Groningen op de uitkijk, die hem vervolgens aanhoudt; lopend gaan ze op weg naar de kazerne.

Ondertussen is Fokkens' kamer doorzocht, waarbij blanco marechausseelegitimatiebewijzen worden gevonden alsmede een brief waarin Fokkens een burger aanbiedt zich te laten fotograferen in politie-uniform. Dan komt omstreeks 15.30 uur op de kazerne het bericht binnen dat ter hoogte van Puddingfabriek Polak door marechaussees wordt geschoten. Wanneer Wijnkamp en Rauwerda ter plekke komen, ligt daar Fokkens op de grond, hevig bloedend met schotwonden in zijn rechterbeen; zijn vlucht poging was gestopt door schoten van Flikkema. Een ziekenauto brengt hem naar het Academisch Ziekenhuis, nog steeds onder bewaking van Flikkema.

In het ziekenhuis wordt hij door Rauwerda verhoord. Hij geeft toe zo'n veertig afschriften van de bewuste brief te hebben gemaakt. Namen noemt hij niet, maar verklaart: "Ik heb zulks gedaan, omdat ik het mensenjagerij, en in strijd met mijne principes vind. Ik heb gemeend dit te moeten doen in het belang van het Nederlandsche volk." Geconfronteerd met de gevonden legitimatiebewijzen geeft hij toe drie of vier vervalsingen te hebben gemaakt. Bij het verhoor op de volgende dag, nu ook in aanwezigheid van *kriminalinspektor* Knorr van de *Sicherheitspolizei* (Sipo), weigert Fokkens meer uitleg te geven. Echter na het dreigement van Knorr om familieleden naar een concentratiekamp over te brengen, noemt hij de namen van De Gee, Zondervan en Zuidema, die "hebben hetzelfde gedaan als ik." Ook

Jacobus Gerard Zondervan wordt geboren op 8 september 1919 in Leiden, zoon van een onderofficier der veldartillerie. Koos, jongste in een gezin met vier jongens, groeit op in Leiden. Met zijn mulo-diploma B kan hij aan het werk als kantoorbediende.

In mei 1938 neemt hij als vrijwilliger dienst bij het Regiment Genietroepen in Utrecht, waar hij tot pionier wordt opgeleid. De genietroepen reorganiseren en bij het 1e Regiment Genietroepen (pioniers) wordt hij in april 1939 tot korporaal bevorderd. Bij de voormobilisatie van 25 augustus 1939 wordt hij geplaatst bij het 1e Bataljon van zijn regiment en na de algemene mobilisatie vertrekt het regiment naar zijn oorlogsbestemmingen. In februari 1940 volgt plaatsing bij het Depot Genietroepen: het 1e Depotbataljon (pioniers), gelegerd in Schoonhoven. Korporaal Zondervan is tijdens de meidagen van 1940 in Rotterdam ingezet en heeft het Duitse bombardement op de stad meegemaakt. Per 15 juli 1940 krijgt hij eervol ontslag uit de vrijwillige militaire dienst.

Zondervan verbindt zich medio augustus 1940 als marechaussee te voet aan de VIIIe Divisie Marechaussee te Groningen en wordt geplaatst bij Brigade Dokkum. Zijn volgende plaatsingen zijn Brigade Joure (september 1941), Brigade Veenhuizen (oktober 1942) en Staf Marechaussee-gewest Groningen (januari 1943). Bij de reorganisatie van de politie van maart 1943 wordt hij aangesteld als wachtmeester der Staatspolitie en ingedeeld bij de 'Marechaussee (Gendarmerie)' bij de Staf Marechaussee-gewest Groningen.

dat wachtmeester Arp de afschriften voor hem in Haren heeft bezorgd.

Meer arrestaties

In opdracht van de Sipo worden die middag De Gee en Zondervan in de

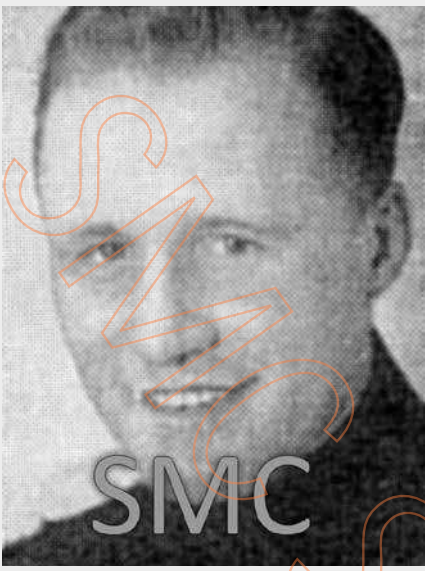

Johannes Leendert de Gee wordt geboren op 18 maart 1919 te Haarlem, zoon van een onderofficier. Hij is de oudste zoon in een gezin met drie jongens en groeit op in Haarlem en Amersfoort. Jo behaalt de mulo-diploma's A en B en gaat werken als kantoorbediende bij Meibooms Handelsmaatschappij in Amersfoort.

Begin november 1938 neemt hij als vrijwilliger dienst bij het Regiment Genietroepen in Utrecht en wordt in oktober 1939 bevorderd tot korporaal. Inmiddels is op 28 augustus 1939 de algemene mobilisatie afgekondigd. De Gee wordt overgeplaatst naar het 3e Regiment Genietroepen (verlichtingstroepen), welk regiment zoeklichten en luisterinstallaties bedient. Later gaat hij rekruten opleiden bij het IIIe Depotbataljon (2e compagnie), gelegerd in de Speelmandwarstraat in Rotterdam. In de meidagen van 1940 is korporaal De Gee ingezet bij de verdediging van Rotterdam en maakt op 14 mei het bombardement mee. Per 15 juli 1940 wordt hij eervol ontslagen uit de vrijwillige militaire dienst.

De Gee verbindt zich medio augustus 1940 als marechaussee te voet aan het Depot Marechaussee te Apeldoorn. Na de opleiding is zijn eerste plaatsing bij de Staf Rijkschool Marechaussee in Nieuw-Milligen. Vanaf februari 1941 werkt hij bij Staf VIIe Divisie Marechaussee in Zwolle en vanaf medio april 1942 bij Staf VIIIe Divisie in Groningen. Bij de politiereorganisatie van maart 1943 wordt hij aangesteld als wachtmeester der Staatspolitie, ingedeeld bij de 'Marechaussee (Gendarmerie)' bij de Staf Marechaussee-gewest Groningen.

kazerne gearresteerd, Zuidema bij zijn verloofde in Winschoten en Arp elders. Overigens behoort wachtmeester Arp niet tot de Staf Marechaussee-gewest Groningen maar tot Groep Haren. De vier wachtmeesters ontkennen pertinent

Jan Zuidema wordt geboren op 22 augustus 1918 in Borger. Vader werkt als transportarbeider. Jan groeit met zijn zusters op in een gereformeerd gezin. Met zijn mulo-diploma A vindt hij werk als winkelbediende in een kruidenierszaak.

Als dienstplichtige wordt hij in maart 1938 ingedeeld bij het 19e Regiment Infanterie (19 RI) in Arnhem. Hij gaat in opleiding voor onderofficier en krijgt in januari 1939 de rang dienstplichtig sergeant-titulair. In maart 1939 tekent hij bij 19 RI een contract voor zes jaar als sergeant-capitulant en wordt dan bevorderd tot sergeant-effectief. Dit dienstverband geeft na zes dienstjaren zekerheid van een andere baan in overheidsdienst. Na de mobilisatie van 28 augustus 1939 betreft 19 RI zijn oorlogspoststellingen in Rhenen en Achterberg. Tijdens de Duitse inval nemen delen van 19 RI deel aan de gevechten op de Grebbeberg. Over de persoonlijke inzet van sergeant Zuidema is niets bekend. Per 15 juli 1940 gaat hij met groot verlof.

Zuidema solliciteert bij het Korps Rijksveldwacht en krijgt in augustus 1940 een aanstelling als tijdelijk rijksveldwachter te Sneek, in februari 1941 te Dokkum. Bij de opheffing van de Rijksveldwacht per 1 maart 1941 wordt hij als marechaussee ingedeeld bij Brigade Dokkum en in november 1941 bij Brigade Zwelloo. Bij de politiereorganisatie in maart 1943 wordt hij aangesteld als wachtmeester der Staatspolitie en ingedeeld bij de 'Marechaussee (Gendarmerie)', groep en post Zwelloo. Een maand later volgt plaatsing bij de Staf Marechaussee-gewest Groningen.

iets met het lekken te maken te hebben. In de volgende verhoren geven Fokkens, Zuidema en Zondervan toe op 8 juni in de eetzaal te hebben gesproken over de brief en over de wenselijkheid de inhoud bekend te maken. De Gee kan niet anders dan toegeven dat hij Fokkens over het anonieme briefje heeft gewaar-

Albert Arp wordt geboren op 16 september 1919 te Meppel, zoon van een likeurstoker, handelsreiziger en later kuiper. Hij groeit op in een gereformeerd gezin met vijf kinderen in Meppel, vanaf zijn zevende jaar in Naarden en vanaf 1935 in Bussum. Na zijn lagere school gaat hij werken als kruideniersbediende.

In juli 1939 wordt hij als dienstplichtige ingedeeld bij het 3e Regiment Huzaren in de Alexanderkazerne te Den Haag. Na de afkondiging van de algemene mobilisatie op 28 augustus 1939, vertrekt het regiment naar zijn oorlogskwartieren bij Overveen. De rekruten gaan voor het vervolg van hun opleiding naar het nieuwe Depot Cavalerie in de Nieuwe Alexanderkazerne te Den Haag. Verder is alleen bekend dat huzaar Arp in de meidag van 1940 in Brabant heeft deelgenomen aan oorlogshandelingen. Na de capitulatie gaat hij per 26 mei 1940 met groot verlof.

Arp tekent medio oktober 1940 een verbintenis als marechaussee te paard bij de VIIIe Divisie Marechaussee te Groningen en komt op bij Eskadron Groningen. Bij de reorganisatie van de politie in maart 1943 wordt hij aangesteld als wachtmeester der Staatspolitie, ingedeeld bij de 'Marechaussee (Gendarmerie)' bij de groep en post Haren.

schuwd. Arp heeft afschriften van Fokkens ontvangen, maar zou deze niet hebben verspreid; nee, hij heeft ze verscheurd. In een kolenkit worden inderdaad snippers van zeven à acht afschriften gevonden.

Meer leveren de verhoren van Rauwerda niet op, maar later blijkt uit de tenlasteleggingen dat Zondervan en De Gee ook legitimatiebewijzen hebben weggenomen. Deze hebben ze overhandigd aan de ondergedoken wachtmeester Van der Linde, die "einer geheimen Verbindung angehört."

Arp, De Gee, Zondervan en Zuidema verblijven nog enkele dagen in het arrestantenlokaal van de kazerne en daarna in het Huis van Bewaring te Groningen, in cellen waarin een laag water staat. Op 9 juli worden ze overgebracht naar de *Polizeigefängnis Scheveningen*. Familie van De Gee hoort pas van zijn arrestatie als hij in Scheveningen zit, waar vader De Gee hem twee keer heeft kunnen bezoeken. De Gee loopt hier pleuritis op. De vader van Zuidema heeft de hulp van advocaat mr. Schim van der Loeff ingeroepen. Na negen maanden wordt het viertal op 27 april 1944 overgebracht naar het *polizeilager* in kamp Vught.

Ontvoering door knokploeg Meppel

In het ziekenhuis ligt Fokkens alleen op een kamer, geïsoleerd op de kinderafdeling met een bewaker. Dankzij de eerder gelegde contacten in Meppel bereidt de pas opgerichte knokploeg uit Meppel nu een ontvoering voor. Met dokter Wildschut van het ziekenhuis wordt afgesproken dat die op 16 juni om 04.00 uur zal gebeuren en dat hij ervoor zal zorgen dat Fokkens vervoerklaar is. En zo geschiedt het met bravoure door vier mannen, waaronder de in marechaussee-uniform geklede leider van de knokploeg, de ondergedoken marechaussee Henk Drog. Ze bevelen de poort te openen en open te laten, en gaan stilletjes het ziekenhuis binnen, slaan de bewaker half bewusteloos en nemen met hulp van twee verpleegsters Fokkens mee. Snel met de auto naar Meppel voordat er alarm wordt geslagen, naar de woning van de zusters De Vries aan de Prins Hendriklaan. Chirurg Roelfsema uit Meppel behandelt hem, geeft bloedtransfusie maar moet zijn patiënt, gelet op zijn slechte conditie, laten opnemen in het Diaconessenziekenhuis, uiteraard onder valse naam. Echter na enige tijd is hij door gepraat hier niet langer veilig en wordt weer verplaatst, nu naar het 'R.K. Ziekenhuis St. Liduina' in Apeldoorn. De Sipo zit vanzelfsprekend nog steeds achter Fokkens aan en vindt hem in het Apeldoornse ziekenhuis. Na enkele dagen in kamp Westerbork wordt hij op 24 augustus binnengebracht in de *Krankenbau* van kamp Vught.

Fokkens in Krankenbau kamp Vught

In het kampziekenhuis wordt Fokkens

Operatiekamer in Krankenhau kamp Vught

naar behoren verpleegd, maar later moet als gevolg van gangreen een deel van zijn rechtervoet worden geamputeerd. Het verplegend personeel, zelf ook gevangenen, probeert de verpleegduur van hem en ook van anderen zo veel mogelijk te rekken. Ook marechausee Arie Smits uit Almelo wordt daar verpleegd, die een bovenbeenbreuk heeft als gevolg van een schot. De twee kunnen het goed met elkaar vinden.

In het kamp heeft Fokkens enkele malen met zijn broer Tjerk kunnen spreken, die sinds 7 augustus samen met zussen Wilhelmina en Sytske in het kamp zit. Want om het politiepersoneel in het gareel te houden, heeft de *Höhere SS-und Polizeiführer* Rauter bepaald dat familieleden van ondergedoken politiemannen zullen worden gegijzeld. Zij mogen 8 oktober 1943 weer naar huis.

Wanneer Smits door het *Kriegsgericht* te Utrecht ter dood is veroordeeld, wil hij ontsnappen en het lukt hem op 6 april 1944 – verborgen in de pakketauto van het Rode Kruis – uit het kamp te komen. Op deze ontsnapping reageert de kampleiding echter met collectieve straffen. Op het avondappel van Goede Vrijdag 7 april moeten alle *polizisten* uittreden en worden 35 mannen in de gevangenis, 'de Bunker', opgesloten. Ook de Nederlandse verplegers en doktoren, en een aantal patiënten worden naar een cel overgebracht. Deze bestraffing eindigt op 6 juni, ook voor Fokkens.

Ter dood veroordeeld

De volgende dag 's middags houdt het

SS- und *Polizeigericht X* zitting in kamp Vught. Daar ontmoet Fokkens, liggend op een draagbaar, voor het eerst weer zijn vier collega's. Voor Zuidema is advocaat Schim

van der Loeff aanwezig, voor de anderen een door het gerecht toegevoegde raadsman die zich verder niet met de verdachten bemoeit. De tenlasteleggingen zijn: diefstal met de bedoeling sabotage te plegen, ondersteunen van een geheime organisatie, vervalsen van documenten en "*Begünstigung im Amt*" (wetende van een misdrijf en dit niet melden). Fokkens vraagt de rechtbank om zijn kameraden mild te beoordelen omdat hij zich verantwoordelijk voelt voor hun gevangenneming. De rechtbank legt de doodstraf op, in totaal elfmaal!

Na de zitting worden de wachmeesters in de cellen van 'de Bunker' opgesloten. De advocaat dient voor alle vijf een gratieverzoek in. Ook vragen de ouders aan luitenant-kolonel De Boer, inmiddels chef-staf van het Directoraat-Generaal van Politie, een goed woordje te doen. In zijn brief aan de rechtbank – ondertekend met "*Heil Hitler*" – noemt hij Fokkens een "gevaarlijk sujet" en geeft hij De Gee een trap na. In 1948 verklaart hij hierover "dat die twee wachmeesters niet meer te redden waren geweest. Door hen zwart te maken, had hij de drie anderen willen helpen." Op zaterdag 17 juni velt de rechtbank het definitieve oordeel: Fokkens, De Gee en Zondervan ieder driemaal de doodstraf, en eenmaal voor Arp en Zuidema. Kort daarop volgt hun executie. Hun namen staan vermeld op het monument op de fusilladeplaats van het kamp, een voormalige schietbaan.

Over de plaats en precieze datum van de executie bestaat onduidelijkheid. Volgens een gevangene die op zaterdagavond

17 juni bij Zondervan in de cel werd gebracht, zijn de vijf de volgende dag om 05.30 uur in Vught gefusilleerd. Volgens registratiekaartjes van het kamp zouden ze echter uit de gevangenis zijn "entlassen am 19.6.44". Van hun overlijden is pas op 26 juli aangifte gedaan en wel in de gemeente Tilburg door begrafenisleider Dielemans uit die stad met als overlijdensdatum en -tijd: 19 juni 1944, te "zes uur tien minuten". Wel is duidelijk dat de vijf in kamp Vught zijn gecremeerd, want gevangene Brinkhuizen, wachmeester in Valthermond, herkent in het crematorium hun lijken, "welke alle kopschoten hadden." Brinkhuizen: "Ik heb deze mensen zien weghalen door de *Feldgendarmarie* uit het kamp Vught om te worden doodgeschoten en de dag daarop deed ik de waarneming als vermeld."

De helpers bij de ontvoering in het Academisch Ziekenhuis worden opgepakt. De verpleegsters zijn door de half bewusteloze bewaker herkend. Arts **A.J.H. Wildschut** en verpleegsters **J. de Glee** en **B. Toornstra** worden via het Huis van Bewaring in Groningen naar de *Polizeifängnis Scheveningen* overgebracht. Wildschut wordt na tien maanden vrijgelaten. De zusters gaan op 9 augustus op transport naar kamp Vught en mogen 29 januari 1944 weer naar huis.

De leider van de KP-Meppel, de ondergedoken marechausee **H. Drog**, is bij een schietpartij op station Zwolle gearresteerd en op 14 maart 1944 op de Waalsdorpervlakte doodgeschoten. **Dr. R.J. Roelfsema**, chirurg in Meppel, wordt op 29 september 1943 te Ruinen vermoord in opdracht van de bezetter (een van de slachtoffers van *Aktion Silbertanne*). Wachmeester **A.C. Brinkhuizen** is na de ontruiming van kamp Vught uiteindelijk terechtgekomen in *arbeitslager* Rathenow en daar eind april 1945 door de Russen bevrijd.

IJ. de Boer, luitenant-kolonel, is in 1948 in meerdere aanklachten, zoals het meewerken aan de arrestatie van politiemannen, veroordeeld tot acht jaar gevangenisstraf. **W.H. Wijnkamp**, majoor later luitenant-kolonel, veroordeling bij de auteur niet bekend. **M. Rauwerda**, opperluitenant later kapitein, is in 1947 in meerdere aanklachten veroordeeld tot zestien jaar in een rijkswerkinrichting. **J. Flikkema**, opperwachmeester later hoofd-wachmeester, is in 1947 veroordeeld tot zes jaar in een rijkswerkinrichting.

De auteur verricht historisch onderzoek naar de gevallen die in de oorlog 1940-1945 behoorden tot de (Koninklijke) Marechausee. Wilt u reageren? Uw reactie is welkom op het redactieadres of rechtstreeks per e-mail aan de auteur op marchaussee4045@gmail.com.

Voetsporen

In de Middeleeuwen had de politie, als deze toen al bestond, het gemakkelijker dan tegenwoordig. Waren toen de kippen van de burchtheer gemept of was de leeuw uit het hok gestolen, dan stuurde deze er enige wapenknechten op uit, die een of ander verdacht individu meebrachten, dat dan maar zonder vorm van proces op het rad werd gelegd of ook wel in een onderaardse kerker door een deskundige werd geworgd.

Begon bij zo'n kasteelheer enig begrip van recht te schemeren, dan werd er tenminste nog een proces tegen zo'n pechvogel gevoerd, maar in beide gevallen was hij de sigaar, want nu kwam de pijnbank er bij te pas als de gegrepene niet erg vlot was in het bekennen van zijn schanddaad. Je bent nogal gauw geneigd om toe te geven, als ze je gewichten van 50 kilo aan je tenen hangen of je huid met brandmerken gaan versieren, vooral als je merkt, dat het de baas alleen maar om een bekentenis te doen is. Op zo'n ogenblik denk je niet aan de verdere toekomst, die tenslotte toch aan de galg of op het rad zijn einde vindt.

Maar geleidelijk werden onze ruwe voorouders beschaafder en wetenschappelijker en met de uitvinding van verfijnde verdelgingsmethoden als buskruit en effectievere springstoffen tot atoombommen toe, steeg ook hun gevoel voor rechtvaardigheid. Werd vroeger een verdachte hardhandig tot bekentenis gedwongen, thans is hij het troetelkindje der Justitie en wordt met allerlei zorgen omringd, waar ik vroeger op school jaloers op geweest zou zijn. Dat brengt voor de politie moeilijkheden mee, omdat verdachten in vele gevallen maar korte tijd kunnen worden vastgehouden en dus zeer snel bewijzen dienen te worden verzameld. En niet alleen overtuigende, maar ook wettelijke bewijzen. Want hoewel de bekentenis nog altijd als de koningin der bewijsmiddelen geldt, is er toch wel iets van haar koninklijke glorie verwaagd, sedert de pijnbank uit ons strafproces is verdwenen.

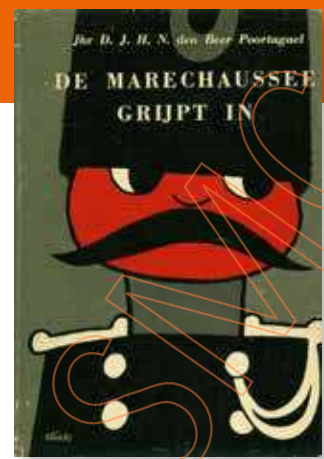
Weinig verdachten bekennen of ze moeten er helemaal niet meer langs kunnen, terwijl vele zware jongens het

nimmer doen, ... uit principe. Een berucht Amsterdams inbreker, die eens op tournee zijnde, in onze handen was gevallen, zei ter mijner lering: "Meneer de commandant, doe nu maar geen verdere moeite, ik beken nooit, zelfs niet als ze me vangen met m'n vingers in de brandkast."

In het hedendaagse strafproces wordt dan ook naar andere bewijsmiddelen gevraagd. Deze kunnen zijn: het ontbreken van een alibi, verklaringen van getuigen, maar ook wetenschappelijk verkregen aanwijzingen, waarmee ik bedoel, dat tegenwoordig wordt gezocht naar sporen, die de daders achterlaten. Deze kunnen bestaan uit vingerafdrukken, de as van een sigaar of sigaret, minder smakelijke souvenirs, die een zenuwachtige dief wel eens achterlaat, maar ook voetsporen.

Doch het vereist kennis van zaken en routine om deze sporen, niet alleen te vinden, maar ook zodanig te conserveren, dat ze voor Justitie waarde hebben. Derhalve moet een goed politieman niet alleen doorkneed zijn in de wetten, maar ook in staat zijn het zogenaamd dactyloscopisch onderzoek te doen.

Een goede dertig jaar geleden is men bij het Wapen begonnen het personeel in deze op te leiden en begrijpelijkerwijze waren ook de divisie- en districtscommandanten zeer geïnteresseerd in deze materie. Zo schafte ik me dadelijk het boek van Robert Heindl aan, dat destijds gold als een standaardwerk op wetenschappelijk crimineel onderzoek. Bij het recente bezoek, dat wij tussen de jaren 1940 en '45 van de Duitsers mochten ontvangen, waren deze blijkbaar zo getroffen door de deskundige wijze, waarop hun landgenoot diefstallen wist op te helderen, dat zij het boek hebben meegenomen. Intussen hebben

we in ons land ook deskundigen op dit gebied, die mee kunnen tellen, zoals een van Ledden Hulsebosch, zodat het verlies van de bewuste criminele bijbel geen onherstelbare gevolgen heeft gehad.

De Maréchausséebrigades werden van dactyloscopische kisten voorzien en het personeel werd regelmatig in het gebruik daarvan geoefend. Zo waren we dan ook van zessen klaar, toen de nood aan de kan kwam.

In een fabriek, die zeer fijn damesondergoed vervaardigde en bekend was door het leveren van kostbare uitzetten, hadden zich 's nachts klanten gemeld, die bepaald huwelijksplannen gehad moesten hebben. Aangezien er op dat late uur niemand was geweest om hen te bedienen, hadden zij maar de moeite genomen om zelf het een en ander bij elkander te zoeken. De directeur, die de volgende morgen bemerkte, dat hij zaken had gedaan en aardig door zijn voorraad heen was, belde de brigadecommandant op en vertelde hem van het nachtelijk bezoek. De brigadecommandant zond een wachtmeester en enige maréchaussées en waarschuwde ook mij. Daar de inbraak in de standplaats was gepleegd leek het mij wel interessant eens een kijkje te gaan nemen.

De dactyloscopische kist bleek geen overbodige luxe te zijn, want de bezoekers hadden menig visitekaartje achtergelaten. Zij hadden blijkbaar dorst gehad, want op twee waterglazen stonden juwelen van vingerafdrukken. Ook lagen er sigarettenpeuken en de wachtmeester was dan ook druk in de weer om alle aanwijzingen te verzamelen.

Een van de maréchaussées maakte inventaris van het verdwenene op met

de magazijnchef en toen ik hoorde wat er allemaal meegenomen was, kwam ik van mijn oorspronkelijke mening terug, dat we hier te doen zouden hebben met een paar trouwlustige jongelui, die de bruidjes eens goed in de spulletjes wilden zetten. Het moesten bepaald een paar Turken geweest zijn, die een harem wilden stichten. We hoefden echter niet lang in het onzekere te blijven omtrent de landaard van de dieven, want juist noteerde de maréchaussée het vijf en twintigste beehaatje of de telefoon rinkelde en de brigadecommandant vertelde, dat hij de inbrekers al op het bureau had en dat ze zo dadelijk zouden worden gebracht... met het gestolene.

Wat was er gebeurd? Een veldwachter in een naburig dorp, die het in bed niet had kunnen uithouden, was eens een vroege ochtendwandeling gaan maken en was toen twee jongelui tegengekomen, ieder met een grote wasmand op de fiets. Nu zijn veldwachters nieuwsgierige lieden, vooral bij het aanbreken van de dageraad en deze champieter [Vlaamse uitdrukking voor gendarme (garde champêtre, red.) in kwestie was bovendien een zeer actief politiemann. Hij keek dus eens in de manden en aangezien de heren wel een beetje te veel bij zich hadden voor gewoon huishoudelijk gebruik, had hij ze maar meegenomen en tijdelijk logies aangeboden in het arrestantenlokaal. Toen had hij de brigadecommandant in de stad opgebeld en gevraagd of er wellicht aangifte van diefstal was gedaan. Nu, dat kon niet beter treffen, de boefjes waren een uur later weer in de fabriek en de veldwachter kreeg een grote pluim op z'n hoed.

De twee delinquenten bleken achteraf toch geen Turken te zijn, maar twee jeugdige Duitsers, die eens voordelig inkopen hadden willen doen. Gepakt met het gestolene bij zich viel er niet te ontkennen en zij gaven dadelijk toe het magazijn geplunderd te hebben.

Het was de eenvoudigste zaak van de wereld, het opmaken van een proces-verbaal, geleiden voor de Officier van Justitie en maar weer wachten op de volgende aangifte. Maar zo eenvoudig was de zaak toch niet, omdat er ook twee schrijfmachines waren ontvreemd

en daar wisten de diefjes niets van. Het was een eigenaardig geval en werkelijk veronderstelde de wachtmeester dat wellicht een andere dief de schrijfmachines had meegenomen. Want, waarom zouden zij de diefstal daarvan ontkennen, meende hij, waar ze het ontvreemden der ondergoederen zo ruitlerlijk hadden bekend. Ze zouden er geen dag meer voor gekregen hebben.

Maar de volgende dag kwam een jacht-opziener aan de kazerne en vertelde, dat hij een paar schrijfmachines in een kreupeelbos had gevonden, dat gelegen was langs de weg, die de dieven hadden gereden. Dat gaf een nieuwe kijk op de zaak en wees erop, dat toch de beide Duitsers de machines hadden meegenomen. De wachtmeester ging met enige maréchaussées naar de vindplaats en nam de dactyloscopische kist mee. Daar de brigadecommandant en ik de zaak erg interessant vonden, gingen we ook kijken naar de ontwikkeling der dingen.

In een perceel bouwland werden voetsporen gevonden, die leidden naar de plaats waar de schrijfmachines verborgen lagen onder enige directoirtjes en wat blaren. Van de voetsporen werden gipsafdrukken genomen, welke later op het bureau werden vergeleken met de schoenzolen van de dieven. Zij waren

volkomen identiek en er bestond geen twijfel meer aan, dat zij tevens de machines hadden meegenomen en verborgen. Later vertelden zij dan ook, dat zij deze schrijfmachines hadden beschouwd als een spaarpotje, om, als ze uit de gevangenis waren ontslagen, dadelijk wat te hebben om vooruit te komen. Nogal simplistisch gedacht, want als de schrijfmachines niet bij toeval waren gevonden, dan zouden ze binnen enige maanden totaal verroest en waardeloos zijn geweest.

Maar het verhoor, dat volgde had z'n humoristische kant. Wederom werden de jongelieden aan de tand gevoeld, maar ze bleven hardnekkig ontkennen de machines meegenomen te hebben. Toen kwam de wachtmeester met z'n laatste troef, de gipsafdrukken. Hij toonde A z'n schoenzool en de gipsafdruk daarvan gemaakt en voor dit overtuigend bewijs zwichtte de jonge boef en hij bekende, waarna ook B toegaf de machines gestolen te hebben. Maar de wachtmeester begreep niet, waarom de brigadecommandant en de maréchaussées zo'n uitbundig plezier hadden, toen de boefjes weer veilig achter slot en grendel zaten. Hij wist toen ook niet, dat hij bij vergissing wel aan A z'n eigen schoen had laten zien, maar tevens de gipsafdruk van de schoen van B.

In MC 2020-5 werd de mogelijkheid genoemd om bij voorinschrijving in het bezit te komen van het boek 'Het Wapen der Koninklijke Marechaussee te paard in Meppel', geschreven door SMC'er Rien Smit. De redactie beschikt inmiddels ook over een exemplaar en kan er nu een recensie aan wijden.

| Door: Willem Geense

SMC'er Rien Smit – oud-officier der KMar en geboren in Meppel – heeft er een prachtig boek van gemaakt op basis van uitgebreid archiefonderzoek naar de historie van deze brigade die heeft bestaan van 1891 tot 1943. Het boek is voorzien van een hardcover en omvat 136 ingebonden bladzijden. De uitgave is verlucht met veel bijzondere foto's, is zeer leesbaar en niet alleen voor belangstellenden uit de buurt van Meppel, maar ook voor SMC'ers die niets met Meppel hebben.

De tekst op het achterblad geeft de inhoud goed aan: "Dit boek vertelt het verhaal van het dagelijks leven van het oudste Nederlandse politiekorps in Meppel. Zo krijgt de lezer een beeld van de omstandigheden waarmee de mannen van het uniform met de witte koorden in en rond deze stad van de vorige eeuw leefden en werkten. Ook komen er enkele casussen uit de opsporingspraktijk en het allround politiewerk op het platteland aan de orde, zoals een kindermoord in 1901. Maar ook de rol die het korps had bij de stakingen in Meppel komt naar voren. In twee aparte hoofdstukken wordt de verstandhouding met het lokale gezag en de situatie van de Meppeler Marechaussee tijdens de Duitse bezetting belicht. Tot slot worden in een aantal portretten markante en minder markante marechaussees, die speler of getuige waren tijdens belangrijke momenten in het verleden van de brigade in Meppel, voor het voetlicht gebracht."

Geschiedenis van het Wapen

Het boek begint als eerste met dit on-

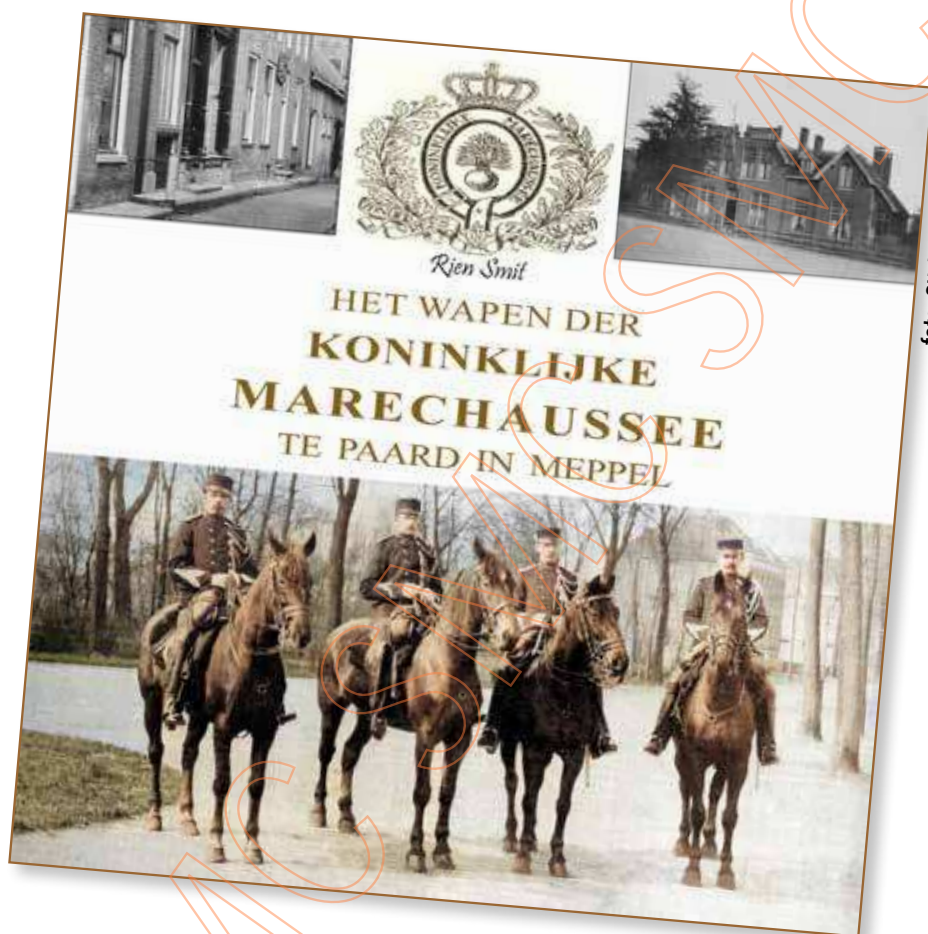

foto: Stichting Oud-Meppel

derwerp: een compacte samenvatting van het grote standaardwerk van mr. W. van den Hoek. Met dit onderwerp laat auteur Smit zien dat zijn boek duidelijk uitgaat boven het lokale niveau. Ook in andere hoofdstukken komt deze brede kijk op de historie duidelijk naar voren.

Start van Brigade Meppel

De Brigade Meppel werd op 27 februari 1891 'uitgezet' omdat omstreeks 1889 in en rond Meppel versterking van de politie noodzakelijk was. Samen met nog tien andere marechausseebrigades in Drenthe maakt deze nieuwe brigade deel uit van het District Assen. Het Wapen had omstreeks 1900 al een flinke omvang bereikt, want in een overzichtskaart van Nederland van 1899 tel ik 13 districten met liefst 144 brigades. Brigade Meppel begon met slechts drie man: een commandant en twee marechaussees. Toch was het niet eenvoudig een geschikt onderkomen in Meppel te vinden want vooral het stallen van de bijbehorende paarden leverde de nodige problemen op. Er was wel voldoende aanbod maar dat werd meestal als te klein of te duur

beoordeeld. Toen uiteindelijk een geschikte locatie in de Weteringstraat was gevonden, kon de marechaussee zich voor het eerst aan de bevolking presenteren en dat maakte indruk.

Een lokale krant schrijft daar later over: "En met respect werd deze bereden politie door de bevolking ontvangen. Hoe goed herinneren we ons die eerste Donderdag, dat de wachmeester met zijner manschappen te paard den weg naar Staphorst opreed om een surveillancetocht te maken. Op dien bewusten marktdag trokken heel wat ingezetenen van Staphorst naar Meppel en met het diepst ontzag werd naar de bereden politie opgezien. De petten vlogen van het hoofd. Zulks geschiedt weliswaar thans niet meer, maar het respect voor de marechaussee, de afdeling bereden politie, is gebleven." Tja, kom daar vandaag de dag nog maar eens om... De bijbehorende foto laat twee Staphorster kinderen zien, die geflankeerd worden door twee hoog te paard zittende en streng kijkende marechaussees. De kinderen zijn duidelijk onder de indruk (misschien wel geïntimideerd).

Leven en werken op de brigade

Alle facetten van het werken en leven op de brigade komen aan bod: de rijks-politiedienst, het kazerneringsbeginsel, de nieuwbouw, het werken bij de KMar, het paard bij de KMar, de invoering van de fiets voor de marechaussees te voet, het huwelijksvraagstuk en de woningkwestie. Dit laatste betekende dat wachmeesters pas na toestemming van de districtscommandant konden trouwen maar voor gehuwd personeel was er dan ook nog het grote tekort aan (dienst)woningen. Het blad van de Marechausseevereniging publiceerde hierover het artikel 'Gendarmen slachtoffer van het celibaat'. Ook het leven in en buiten de kazerne komt aan bod. Zo ook de eerste wereldoorlog en een bijzonder krantenartikel uit 1916 onder de titel 'Zedelijkheidsensor'. Het ging hierbij om een ijverige opperwachtmeester die bij een lokale kunsthandel replica's van marmeren naaktfiguren in beslag nam omdat deze zodanig aanstootgevend waren, dat inbeslagname noodzakelijk was. Na landelijke ophef over het optreden van deze opperwachtmeester – "onze zedelijkheidsensor" volgens de lokale kranten – werd de sculptuur teruggegeven omdat ook de hogere autoriteiten niets konden ontdekken dat strijdig was met de Zedelijkheidswet.

Markante brigadecommandant

Een bijzondere brigadecommandant waaraan ruim aandacht wordt besteed is opperwachtmeester Klaas van der Veen, die vijftien jaar lang brigadecommandant is geweest, van 1923 tot 1938. Hij werd getypeerd als ruwe bolster, blanke pit die enerzijds meerdere malen onderscheiden werd, maar ook vaak onderwerp van discussie is geweest over zijn stevige wijze van optreden. Zijn foto straalt die houding duidelijk uit.

Zijn bijzondere verdiensten zijn de verbeterde samenwerking met de gemeentepolitie maar ook zijn aandacht voor het dierenwelzijn. Hiermee trad Van der Veen zeer op de voorgrond in een tijd dat dierenwelzijn bij boeren, veehandelaren, voerlieden en dergelijke, niet altijd veel aandacht kreeg. Veel marechaussees waren afkomstig

1891, Brigade Meppel, 'surveillancetocht' naar Staphorst

van het platteland en met dieren opgevoed maar ook de verbondenheid met en de zorg voor hun eigen paard, zorgde ervoor dat zij tijdens hun surveillance oog hadden voor het welzijn van de dieren.

Klaas van der Veen was daarnaast jarenlang als secretaris actief bij de plaatselijke afdeling van de 'Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren'. Mogelijk hierdoor waren de marechaussees van Meppel extra alert geworden op misstanden bij dieren. Dat ging niet alleen om vee en paarden maar ook om (trek)honden die toen veel gebruikt werden.

Minstens één keer heeft het optreden van de brigade in zo'n zaak tot een arrest van de Hoge Raad geleid. De

landbouwer die in 1933 was geverbaleerd wegens "ergerlijke dierenmishandeling" van zes paarden en vijf koeien en waarvan de in beslag genomen dieren verbeurd waren verklaard, vocht zijn veroordeling aan. Zijn verweer was dat de verbaliserende marechaussees niet deskundig waren om vast te stellen dat er sprake was van verwaarloosde dieren en ook dat er geen sprake zou zijn van opzet om de dieren voedsel te onthouden. Dit verweer werd door de Hoge Raad ongegrond verklaard en zegt genoeg over het vakmanschap van de marechaussees.

Na zijn pensionering werd Van der Veen benoemd tot inspecteur van de Dierenbescherming in Meppel. Een traject dat later vele gepensioneerden van de marechaussee of rijks- en gemeentepolitie zouden volgen.

Opperwachtmeester Van der Veen

foto: archief Meppeler Courant

Nederlandse politiebestedel

Het diffuse Nederlandse politiebestedel met zijn gemeentepolitie, rijks- en gemeenteveldwacht en Koninklijke Marechaussee en alle bijbehorende competentieproblemen, is een bekend verhaal waarbij in dit boek vooral de stroeve relatie met het Korps Rijksveldwacht wordt beschreven. De uitbreiding van de Koninklijke Marechaussee rond de eeuwwisseling voelde het Korps Rijksveldwacht (opgericht in 1856) als een degradatie aan. Bij lastige problemen op gebied van openbare orde gaf het bevoegde gezag de voorkeur aan

► marechaussees; zij waren bereiden, zwaarder bewapend, gekazerneerd, en vaak jong en ongehuwd. Allemaal eigenschappen die de rijksveldwachters moesten ontberen en zich daardoor als 'Assepoesters' van het Nederlandse politiebestedel voelden. Daarbij speelde ook een rol dat de rijksveldwachters geen hulpofficier van justitie waren en hun opgemaakte processen-verbaal moesten inzenden via de burgemeester. De brigadecommandanten van de KMar hadden die functie wél en konden hun pv rechtstreeks naar de officier van justitie opsturen en daarmee de burgemeester omzeilen.

Die teleurstelling en afgunst bij het Korps Rijksveldwacht werd veel minder gevoeld bij de gemeentelijke politie in Meppel waar men de marechaussee niet als concurrent beschouwde. Daar was de samenwerking uitgebreid en vruchtbaar. Zo trad de Meppeler marechaussee op als rijnsinstructeur voor het personeel van de gemeentepolitie en in 1924 werd wachtmeester Van Egteren rechtstreeks benoemd tot korpsschef. Dit maakte duidelijk hoezeer het bevoegde gezag waardering had gekregen voor het Wapen. Ook maakte het college van B en W van Meppel telkenjare een bedrag vrij voor een gratificatie voor de brigade.

Zwarte bladzijde met oranje randje

Een goed geschreven hoofdstuk handelt over het functioneren van het door-gangskamp Westerbork, met als dieptepunt het wegvoeren van 171 joodse ingezetenen uit Meppel naar datzelfde Westerbork in de nacht van 2 op 3 oktober 1942. De Duitse SD was verantwoordelijk voor de planning en organisatie maar de gezamenlijke organisaties van gemeentepolitie, staatspolitie en marechaussee werden belast met de uitvoering. Het personeel werd op 2 oktober geconsigneerd voor een "moeilijke en vervelende opdracht" zoals men te horen kreeg. Wat die opdracht inhield, ontdekte men pas bij de start van deze razzia. Een operatie waar geen enkele Duitser verder aan te pas kwam!

Auteur Smit heeft flink moeten spitten om hiervan iets terug te vinden in de

officiële politierapporten van die periode. Óf de bladzijden zijn niet ingevuld óf ze zijn verwijderd. Dit zegt al genoeg. Enkel in een maandrapport van de gemeente Meppel over de periode 15 september - 14 oktober staat heel kort dat "in den nacht van 2 op 3 Oktober op last van de *Kommandant der Sicherheitspolizei und des SD* te Assen alle joden (171) werden weggevoerd naar het Jodenwerkkamp te Westerbork, waarbij zich geen enkele moeilijkheid voordeed; alles verliep zeer ordelijk en rustig." Vijf dagen later was een groot deel van deze groep reeds in Auschwitz vergast. Daartegenover staan gelukkig gedetailleerde verhalen van verzetsdaden van individuele marechaussees in en rond Meppel.

Geruchtmakende moordzaken

Eveneens zeer lezenswaard zijn twee goed beschreven casussen uit de opsporingspraktijk van begin 1900: een kindermoord in Meppel in 1901 en een drievoudige moord in Koekangerveld in 1909. Uitgebreid worden de toenmalige opsporingsmiddelen en -technieken beschreven waarmee beide geruchtmakende moorden werden opgelost. Het ouderwetse handwerk anno 1900 doet ook anno 2021 je marechausseehart goed.

Opheffing van de brigade

Op 1 maart 1943 werden door de bezetter alle marechausseebrigades in

Nederland opgeheven als direct gevolg van de reorganisatie van de Nederlandse politie. Het personeel van Brigade Meppel werd ingedeeld bij de groepen van de 'Marechaussee (Gendarmerie)' in Noord-Nederland.

Het boek sluit af met uitgebreide biografieën van de acht brigadecommandanten en het persoonsregister van de 172 marechaussees die aan deze brigade verbonden zijn geweest. Het enige dat thans nog in Meppel herinnert aan ruim vijftig jaar marechaussee, is het behouden (gemoderniseerde) brigadegebouw, genaamd 'De Kazerne' aan de Commissaris de Vos van Steenwijklaan.

Al met al is dit boek een aanrader en nogmaals een compliment voor de noeste arbeid van SMC'er Rien Smit die dit allemaal heeft opgespoord en vastgelegd. Het boek is uitgebracht door de Stichting Oud Meppel waar het ook kan worden aangeschaft voor € 22,50. Als reductie op de aanschafprijs zijn de verzendkosten voor de stichting Oud Meppel. SMC-belangstellenden dienen dan een e-mail te sturen naar info@oudmeppel.nl onder vermelding van 'boek KMar Meppel SMC-2021'. Deze actie geldt tot 1 april 2021. Het boek is ook af te halen bij (en tijdens de openingstijden van) het Historisch Centrum Meppel aan de Sluisgracht.

1938, 2 december, commando-overdracht van 'ow Van der Veen (zittend) aan 'ow Van Ree (staand rechts) in aanwezigheid van districtscommandant elnt Gerritsen (zittend), burgemeester en collega's van gemeentepolitie en rijksveldwacht

De man achter website en nieuwsbrief

| Door: Frans Meijer

In november 2019 overleed tot ons leedwezen SMC-webredacteur Roel Bouwman. Hij was al enige tijd ziek, maar zijn redacteurschap voor de website en de nieuwsbrief van SMC, was alles voor hem. Jack Vlaming die bij Bouwman als tweede man fungeerde, nam daarna de honneurs tijdelijk waar. Nu zit Joop Blanken – bij menigeen bekend uit zijn dienstperiode bij de KMar – op de webredacteurstoel.

Enkele jaren na zijn leeftijdsontslag, meldt Joop zich bij de ledensecretaris aan als SMC'er en geeft op het aanmeldingsformulier aan zich binnen SMC best nuttig te willen maken. En dat doet hij. Zo was het bijvoorbeeld de gewoonte om – in het kader van 'oud' en 'nieuw' met elkaar verbinden – tijdens de zogenaamde *passing out*, twee SMC'ers in te zetten als hulp bij de

medaille- en diploma-uitreikingen op het square van de Koning Willem III-kazerne. Joop was een van die SMC'ers. Hij heeft deze hulpfunctie tot medio 2019 met veel genoegen vervuld.

Een uurtje per dag

Ook SMC-voorzitter André Peperkoorn was op de hoogte van de bereidheid van Joop zich voor SMC op enigerlei wijze in te zetten. Joop: "Op enig moment werd ik benaderd door André voor de functie van webredacteur. Dat sprak mij wel aan."

Na enige tijd te zijn ingewerkt door Jack en André, mocht Joop het alleen doen. Hij beheert sinds juli 2020 de website en verzorgt daarnaast de wekelijkse zondagse e-mailnieuwsbrief. De werkzaamheden voor de website en de nieuwsbrief kosten gemiddeld slechts een uurtje per dag. De ene keer iets meer, de andere keer iets minder. "Ik vervul de functie met veel plezier en voel me beslist geen vis op het droge", zegt Joop.

Kwestie van klaarzetten

"Ik begin iedere dag met het checken van een aantal informatiebronnen zoals de websites van onder andere Defensie en Koninklijke Marechaussee", vertelt Joop. "Maar ik kan ook bepaalde KMar-functionarissen of -zaken volgen op Twitter, Facebook en dergelijke. En via Google Alerts ontvang ik alle berichten en artikelen waar het woord marechaussee in voorkomt, onder meer uit de dagbladen. Dan is het een kwestie van keuzes maken en knippen en

plakken. Mijn voorwoord in de nieuwsbrief baseer ik op het nieuws en de ontwikkelingen om ons heen. Op zondag zorg ik dat alle SMC'ers die zich voor de nieuwsbrief hebben aangemeld, deze stipt om 08.00 uur in hun mailbox hebben. En nee... ik hoef daar niet iedere zondagmorgen vroeg m'n bed voor uit; de nieuwsbrief verzenden is slechts een kwestie van klaarzetten en vervolgens 'tijdstip van verzenden' inschakelen. Als Joop met vakantie is, hoeven we overigens niet van de nieuwsbrief verstoken te blijven. Dan staan Jack of André paraat om het van Joop over te nemen.

Joop Blanken is van lichte 75-6. Na de opleiding in Apeldoorn wordt hij geplaatst op de wachtbrigade aldaar. Na de wachtperiode bij Paleis Het Loo, wordt Brigade Denekamp zijn standplaats. Na het volgen van de wachtmeesterkursus gaat hij als instructeur bij de School Opleiding Dienstplichtigen op het OCKMar (nu OCTKMar) aan de slag. Daarna volgen Brigade Arnhem, Ambassade Moskou, SHAPE België, Brigade Zevenaar, researchgroep 104 Esk-KMar, MFO-missie Sinaï, Technische Recherche CRKMar Utrecht, Hoofd Operationele Recherche Justitiële Dienst (JD) District Noord-Holland-Utrecht, Hoofd JD District Noord, SFIR-missie Irak, commandant Brigade Waddengebied, Ambassade Parijs en tot slot Staf CKMar in Den Haag, waar hij in september 2012 in de rang van majoor met leeftijdsontslag gaat.

Vacature redactie Marechaussee Contact

De redactie van Marechaussee Contact (MVC) is op zoek naar een enthousiaste nieuwe collega die het team wil komen versterken en een klein deel van zijn/haar vrije tijd wil gaan vullen met redactionele werkzaamheden voor MC. Het huidige team bestaat uit vijf enthousiaste vrijwilligers – drie redacteurs, een coördinator/eindredacteur en een eindredacteur – waarvan vier met een KMar- en KL-achtergrond en een met een redactionele achtergrond. De functie vraagt een tijdsbeslag van ongeveer 20 uur per maand. Vind je het leuk om artikelen te schrijven en wil je ons team komen versterken? Scan dan de QR-code voor een volledige omschrijving van de functie.

Nieuwe SMC'ers

Dhr. J.F.M. Bongaerts
Ber 75-4
UNIPTF; UNMEE

Dhr. B.C.D. van de Brink
Dpl. 92-2

Dhr. G. van Dijk
Dpl 85-6

Dhr. H. Gerritsen
Ber 80-3

Dhr. G. Leibbrandt
Dpl 85-6

Dhr. A.A.C.G.M. Netten
Dpl 90-4

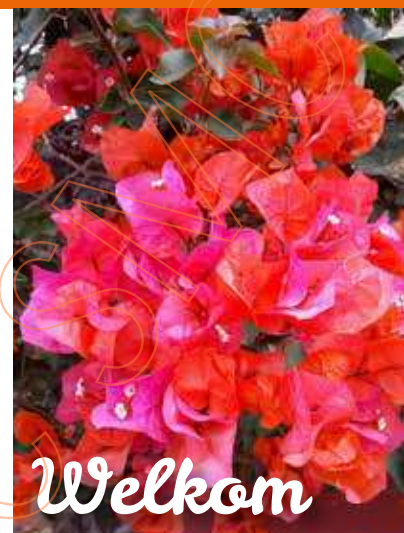
Dhr. D. Nijdam
Dpl 84-5

Dhr. B. Scheerder
Ber 59-4

Dhr. J. Scholtens
Dpl 83-4

Dhr. T. van Summeren
Ber 69-3

Mevr. I. Venema
Weduwe van dhr. I. Venema
Ber; 42 DMC; MP I; 1 MP III

Welkom

Wij heten u van harte welkom. In totaal vormen nu 2360 SMC'ers, die dienen of gediend hebben bij de Koninklijke Marechaussee, het Korps Politietroepen of het Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee (of hun partners) en afkomstig zijn uit alle delen van onze bevolking, een substantiële kring van vrienden rondom de Koninklijke Marechaussee.

Het bestuur

Overleden

Dhr. H.T.J. Backers
Geboren 10 februari 1926
Overleden 3 december 2020
3 DMC; 1 MP III

Dhr. J.H. Bakker
Geboren 23 oktober 1925
Overleden 18 december 2020
Ber; 2 DMC; 3 MP I

Dhr. C.J. Bernard
Geboren 4 januari 1934
Overleden 3 januari 2021
Dpl 54-6; 4 DMC

Dhr. B. Blankenstein
Geboren 11 januari 1927
Overleden 15 december 2020
Ber; 4 DMC; MP V Staf

Dhr. D. Boonstoppel
Geboren 5 december 1944
Overleden 21 november 2020
Dpl 64-2

Dhr. J.J.H. van de Boorn
Geboren 10 maart 1942
Overleden 24 september 2020
Dpl 61-3

Dhr. H.J. Brouwer
Geboren 14 september 1947
Overleden 21 januari 2021
Dpl 67-3

Dhr. E.J. Elbers
Geboren 4 juli 1927
Overleden 13 december 2020
Ber 47-0

Dhr. J. de Geus
Geboren 27 januari 1937
Overleden 24 oktober 2020
Dpl 56-4; M 15

Dhr. R.E. Hageman
Geboren 10 januari 1944
Overleden 16 december 2020
Ber 62-4

Dhr. A.E.J.M. Hoeijmans
Geboren 14 augustus 1941
Overleden 4 februari 2018
Ber

Dhr. H. de Jong
Geboren 5 juni 1934
Overleden 30 december 2020
Dpl 54-1

Dhr. J.K. Klaver
Geboren 24 mei 1944
Overleden 11 januari 2021
Dpl 63-5

Dhr. J.N. van Kooten
Geboren 17 juli 1939
Overleden 6 januari 2021
Ber 58-4

Dhr. M. Kossen
Geboren 7 november 1934
Overleden 25 november 2020
Ber 54-3

Dhr. P. Lammens
Geboren 21 maart 1933
Overleden 15 november 2020
Dpl 53-4

Dhr. E. Maring
Geboren 18 augustus 1933
Overleden 9 januari 2021
Ber 54-2

Dhr. S.W.E. Mestriner
Geboren 14 augustus 1941
Overleden 22 december 2020
Ber 60-4

Dhr. A. Mijling
Geboren 19 juli 1938
Overleden 5 november 2020
Ber 57

Dhr. R. Nijkamp
Geboren 14 juni 1934
Overleden 18 februari 2020
Dpl 54-6

Mevr. C.A.C. Oerlemans-de Kok
Geboren 23 april 1929
Overleden 6 januari 2021

Dhr. J.J. Pater
Geboren 8 mei 1929
Overleden 16 oktober 2020
Ber 49-4

Dhr. L.F. Smit
Geboren 15 juni 1923
Overleden 31 december 2020
Ber 46-3

Dhr. H.J. Streefkerk
Geboren 27 februari 1939
Overleden 13 januari 2021
Ber 57-4

Dhr. K.J. Waleboer
Geboren 12 juli 1932
Overleden 15 juli 2020

Dhr. A.J. Wienk
Geboren 11 december 1933
Overleden 2 december 2020
Dpl 53-2

Bestuur en redactie van Stichting Marechaussee Contact betuigen de nabestaanden hun medeleven en wensen hen sterkte toe.

SMC

Stichting Marechaussee Contact
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
www.marechausseecontact.nl

Voorzitter

André Peperkoorn
voorzitter@marechausseecontact.nl

Vicevoorzitter

Ed Cousin
vice.voorzitter@marechausseecontact.nl

Secretaris

Pier Scholte
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
0049-5941999099
alg.secretaris@marechausseecontact.nl
(eveneens adres voor het melden van overlijden van SMC'ers)

Penningmeester

Piet van Sprang
0252-674279
penningmeester@marechausseecontact.nl
Bankrekening: NL82 INGB 0003 9121 06 t.n.v.
SMC te Nieuw-Vennep (BIC: INGBNL2A)

Administratie en werving

Gerrit Sels
Vrouwenzandstraat 22, 1443 WK Purmerend
0299-471242 / 06-22444926
ledensecretaris@marechausseecontact.nl
(inschrijven/opzeggen, wijzigen van (e-mail)adressen
e.d. en informatie over en verwerking van bijdragen;
voor bankrekening, zie penningmeester)

Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC)

Gerrit Reloe
Hastelweg 275, 5652 CV Eindhoven
06-30989598
reuniecommissie@marechausseecontact.nl
Bankrekening: NL22 INGB 0007 5300 25
t.n.v. RvMC te Eindhoven
(alleen voor eigen bijdragen bij evenementen)

Reservisten en veteranen

Bert van Horen
06-47776806
veteranen@marechausseecontact.nl

Coördinator nuldelijnsondersteuning

Dirk van Harten
Oude Lagezoom 3, 4328 ED Burgh Haamstede
06-38655572 | 0111-720326
dvharten@zeelandnet.nl

Redactie en Communicatie

Frans Meijer
0341-417087 / 06-20040693
redactie@marechausseecontact.nl

Webredacteur

Joop Blanken
webredactie@marechausseecontact.nl

Redacteur e-mailnieuwsbrief

Joop Blanken
stmarcontact@gmail.com

Commandant Koninklijke Marechaussee

Postbus 90615, 2509 LP Den Haag

Stichting Marechaussee Contact

De Stichting Marechaussee Contact (SMC) is een ideële stichting zonder winstoogmerk, op 24 oktober 1977 opgericht te Buren (Gelderland). SMC is aangesloten bij het Veteranen Platform en onderhoudt nauwe banden met onder meer de Koninklijke Marechaussee, het Veteranen Instituut en het Museum der Koninklijke Marechaussee.

De Koninklijke Marechaussee is een militaire politieorganisatie waarin in het verleden het Korps Politietroepen en het Korps Militaire Politie in Nederlands-Indië zijn opgegaan. Zowel beroeps- als dienstplichtig personeel, dat gediend heeft bij de Koninklijke Marechaussee en/of bovengenoemde korpsen, wordt van harte uitgenodigd zich aan te melden bij SMC. Uiteraard is actief dienend personeel van de Koninklijke Marechaussee van harte welkom.

Doelen

SMC heeft tot doel het onderhouden of vernieuwen van vriendschappelijke banden tussen hen die in het heden of verleden als militair of burger werkzaam waren of zijn bij de Koninklijke Marechaussee, Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee en Korps Politietroepen. Tevens draagt SMC ertoe bij dat belangstelling voor en verbondenheid met de Koninklijke Marechaussee en de nauw daarbij betrokken instellingen levendig wordt gehouden. SMC wordt bij het realiseren van haar doelen ondersteund door ongeveer 2400 begunstigers.

Hoe?

SMC tracht haar doel onder meer te realiseren door het:

- organiseren van contactbijeenkomsten, excursies en reünies
- deelnemen aan herdenkingen
- tonen van onderling medeleven bij lief-en-leedgebeurtenissen
- aandacht schenken aan hoogtijdagen van de Koninklijke Marechaussee
- uitgeven van Marechaussee Contact, zesmaal per jaar
- informeren via de website www.marechausseecontact.nl
- verzenden van een wekelijkse e-mailnieuwsbrief
- ondersteunen van de veteranenzorg binnen de Koninklijke Marechaussee
- beantwoorden van specifieke vragen
- geven van voorlichting

SMC'er worden?

Woonst u in Nederland dan is de jaarlijkse bijdrage € 15,-. Heeft u een adres in het buitenland dan is de bijdrage € 20,- (in verband met hogere portokosten). Bij aanmelding voor minimaal twee jaar ontvangt u zolang de voorraad strekt als welkomstgeschenk het jubileumboek 'Een krachtig instrument'. Aanmelden kan op www.marechausseecontact.nl of scan de QR-code.

Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC)

In het kader van de Raamregeling Reüniefaciliteiten (ministerie van Defensie 2010) is in 2013, onder de paraplu van SMC, een reünievereniging opgericht. RvMC is opgericht tegen de achtergrond van kostenvergoeding op grond van de Defensie Regeling Reüniefaciliteiten. Elke SMC'er die veteraan, oorlogs- of dienstslachtoffer of postactief is, wordt automatisch en kosteloos lid van RvMC, tenzij hij of zij hiertegen bezwaar aantekent. Wel of niet lid zijn van RvMC heeft geen enkele consequentie voor de dienstverlening aan SMC'ers. Het vfonds ondersteunt de activiteiten van RvMC.

Nuldelijnsondersteuning

Het Veteranen Platform, de Samenwerkende Veteranenontmoetingscentra en het Veteranen Instituut namen het initiatief tot het bieden van gestructureerde nuldelijnsondersteuning aan veteranen, militaire dienstslachtoffers en hun directe relaties. SMC participeert in dit ondersteuningsinitiatief. Het vfonds financiert dit met gelden uit de Nationale Postcode Loterij.

HET MUSEUM DAT OVER GRENZEN GAAT

Leer de Koninklijke Marechaussee en haar taken kennen: bewaken & beveiligen, grenspolitie en militaire politie & internationale taken. Er zijn activiteiten voor jong en oud: zo zijn er wisseltentoonstellingen te bewonderen, eens per maand komt een militair vertellen over zijn of haar

werk, er zijn workshops voor iedereen en in het M-lab is ruimte voor eigen speurwerk. Ontdek alles over sporenonderzoek en ga zelf aan de slag. Stap ook nog even in een echt marechausseevoertuig en kijk of je de sirene aankrijgt . . .

MARECHAUSSEEMUSEUM.NL

 **MARECHAUSSEE
MUSEUM**
BUREN